

Regeringens proposition

1975/76: 169

med förslag till lag om styrelserepresentation för de anställda i bankinstitut och försäkringsbolag;

beslutad den 18 mars 1976.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

G. E. STRÄNG

Propositionens huvudsakliga innehåll

Riksdagen antog år 1973 lag om styrelserepresentation för de anställda i bankinstitut och försäkringsbolag. Lagen är av försökskaraktär och gäller till utgången av juni 1976.

I propositionen föreslås att lagen ersätts av en permanent lag. Vissa ändringar i förhållande till den nuvarande lagen föreslås. Arbetstagarna föreslås få rätt till styrelserepresentation i bankinstitut och försäkringsbolag som har minst 25 anställda mot f. n. minst 50 anställda. En arbetstagarrepresentant får rätt att ingå i direktion eller arbetsutskott, som förbereder styrelseärenden, och i de regionstyrelser som finns inom de större bankerna. Vissa tvister om tillämpningen av lagen skall kunna prövas av arbetsdomstolen.

Förslag till

Lag om styrelserepresentation för de anställda i bankinstitut och försäkringsbolag

Härigenom föreskrives följande.

1 § Denna lag syftar till att de anställda i bankinstitut och försäkringsbolag genom styrelserepresentation skall beredas insyn och inflytande i fråga om företagets verksamhet.

2 § Med företag avses i denna lag bankinstitut eller försäkringsbolag, varå lagen är tillämplig.

Med koncern förstås i denna lag svenska juridiska personer som enligt bestämmelserna i 1 kap. 2 § aktiebolagslagen (1975:1385) eller vid en motsvarande tillämpning av dessa bestämmelser är moderföretag och dotterföretag i förhållande till varandra, under förutsättning att moderföretaget är bankinstitut eller försäkringsbolag som avses i 4 § första stycket.

3 § Med anställd avses i denna lag

1. den som är anställd tills vidare,

2. den som är anställd för viss tid, viss säsong eller visst arbete och arbetar i genomsnitt minst 16 timmar per vecka.

Genom kollektivavtal som på arbetstagsidan har slutits eller godkänts av berörda centrala arbetstagarorganisationer kan bestämmas att annan minsta tid än som sägs i första stycket 2 skall gälla.

Med anställda i centralkassa avses i denna lag även anställda i ansluten jordbrukskassa.

4 § I bankaktiebolag, sparbank, centralkassa för jordbrukskredit, försäkringsaktiebolag och ömsesidigt försäkringsbolag som ej är moderföretag och som under det senast förflutna räkenskapsåret här i landet har sysselsatt i genomsnitt minst 25 arbetstagare har de anställda rätt att utse två ledamöter i styrelsen (arbetstagarledamöter) och en suppleant för varje sådan ledamot.

Första stycket äger motsvarande tillämpning på moderföretag. Därvid skall antalet arbetstagare avse koncernen i dess helhet och rätten till styrelserepresentation tillkomma samtliga anställda inom koncernen.

5 § Har arbetstagarledamöter utsetts, förändras ej de anställdas rätt till styrelserepresentation, om därefter antalet anställda underskrider 25.

6 § Bolagsstämma, sparbanks huvudmän eller centralkassas stämma kan utan ändring av företagets bolagsordning, reglemente eller stadgar besluta att denna lag skall äga tillämpning, även om antalet anställda ej uppgår till 25, eller att de anställda skall ha rätt att enligt denna lag utse flera än två arbetstagarledamöter och suppleanter för dem.

7 § Vid tillämpning av 71 § första stycket lagen (1955:183) om bankrörelse och av 26 § första stycket första punkten lagen (1956:216) om jordbrukskasserörelsen skall hänsyn ej tagas till arbetstagarledamot.

8 § Bestämmelserna i 72 § andra stycket lagen (1955:183) om bankrörelse, 37 § andra stycket 1 lagen (1955:416) om sparbanker och 26 § andra stycket lagen (1956:216) om jordbrukskasserörelsen äger ej tillämpning på arbetstagarledamot.

9 § Om ej annat följer av denna lag, äger vad som är föreskrivet om styrelseledamot och styrelsesuppleant i företags styrelse motsvarande tillämpning på arbetstagarledamot och suppleant för sådan ledamot.

10 § Bestämmelserna i 5 § första stycket 6 lagen (1955:183) om bankrörelse, 6 § 6 och 22 § andra stycket lagen (1951:308) om ekonomiska föreningar samt 6 § första stycket 7 och 170 § första stycket 5 lagen (1948:433) om försäkringsrörelse gäller ej arbetstagarledamot eller suppleant för sådan ledamot.

11 § Beslut att inrätta styrelserepresentation för de anställda fattas av lokal arbetstagarorganisation, som är bunden av kollektivavtal i förhållande till företaget och företräder mer än hälften av de anställda vid företaget eller av flera sådana arbetstagarorganisationer som tillsammans har denna omfattning.

Rör beslutet moderföretag, fattas det av lokal arbetstagarorganisation som är bunden av kollektivavtal i förhållande till företag inom koncernen och företräder mer än hälften av koncernens anställda, eller av flera sådana arbetstagarorganisationer som tillsammans har denna omfattning.

Företagets styrelse skall skriftligen underrättas om beslut att inrätta styrelserepresentation för de anställda.

12 § I företag som ej är moderföretag utses arbetstagarledamot och suppleant för sådan (arbetstagarrepresentanter) av de lokala arbetstagarorganisationer som är bundna av kollektivavtal i förhållande till företaget. I moderföretag utses arbetstagarrepresentant av de lokala arbetstagarorganisationer som är bundna av kollektivavtal i förhållande till företag inom koncernen.

13 § Enas ej organisationerna om annat, gäller följande ordning för utseende av arbetstagarrepresentanter.

Tillhör mer än fyra femtedelar av de kollektivavtalsbundna arbetstagarna vid företaget samma lokala arbetstagarorganisation, får denna utse samtliga arbetstagarrepresentanter, om ej annan sådan organisation företräder minst en tjugondel av dessa arbetstagare. Denna organisation får i sådant fall utse

en suppleant. Företräder ej någon organisation mer än fyra femtedelar av de kollektivavtalsbundna arbetstagarna vid företaget, får de två lokala arbetstagarorganisationer som företräder det största antalet sådana arbetstagare utse vardera en ledamot och en suppleant.

Vid tillämpningen av andra stycket anses lokala arbetstagarorganisationer som tillhör samma centrala arbetstagarorganisation som en organisation. I fråga om moderföretag skall vad som sägs i andra stycket om antal kollektivavtalsbundna arbetstagare avse koncernen i dess helhet.

14 § Arbetstagarrepresentant skall utses bland de anställda vid företaget eller, i fråga om moderföretag eller försäkringsbolag som är dotterföretag, bland de anställda inom koncernen.

15 § Tiden för arbetstagarrepresentants uppdrag bestämmes av den som utser honom. Uppdragstiden får dock ej omfatta mer än fyra hela räkenskapsår och skall bestämmas så, att uppdraget upphör vid slutet av ordinarie stämma på vilken styrelseval förrättas.

Förordnas ej annat med anledning av ansökan om undantag enligt 19 §, tillträder arbetstagarrepresentant sitt uppdrag vid tidpunkt som bestämmes av den som har utsett honom, dock tidigast tre månader efter det att underrättelse enligt 11 § har kommit företagets styrelse tillhanda.

16 § Suppleant för arbetstagarledamot har rätt att närvara och yttra sig vid styrelsens sammanträden, även om ledamoten är närvarande.

17 § En arbetstagarrepresentant får närvara och deltaga i överläggningarna när ärende, som senare skall avgöras av styrelsen, förberedes av därtill särskilt utsedda styrelseledamöter eller befattningshavare i företaget.

Avser uppdrag enligt 74 § andra stycket lagen (1955:183) om bankrörelse eller 39 § första stycket lagen (1955:416) om sparbanker regionstyrelse eller motsvarande organ, har de anställda inom regionen rätt att bestämma att en representant för dem jämte en suppleant skall omfattas av uppdraget. Sådan representant har motsvarande rätt som avses i första stycket.

Enas ej arbetstagarorganisationerna om annat, utses representant som avses i första och andra styckena av den organisation som företräder det största antalet kollektivavtalsbundna arbetstagare vid företaget eller, i fråga om moderföretag, inom koncernen.

18 § Arbetstagarrepresentant får ej deltaga i behandling av fråga som rör

1. förhandling med arbetstagarorganisation,
2. uppsägning av kollektivavtal eller
3. stridsåtgärd.

19 § Skulle styrelsrepresentation för de anställda medföra väsentlig olägenhet för försäkringsaktiebolag på grund av att styrelsens sammansättning är beroende av förhållande mellan olika aktieägare eller aktieägargrupper, som framgår av bolagsordningen, avtal eller annan omständighet, får regeringen medge undantag från denna lag, om olägenheten ej kan undanröjas på annat sätt.

Första stycket äger motsvarande tillämpning på ömsesidigt försäkringsbolag. Med förhållande som avses i första stycket jämställs därvid förhållande mellan olika intressentgrupper inom bolaget.

Undantag skall förenas med villkor om åtgärder som på annat sätt tillgodoser arbetstagarnas intresse av insyn och inflytande i fråga om företagets verksamhet.

20 § I mål om tillämpning av denna lag i annat fall än som avses i 19 § gäller lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister, i den mån tvisten avser förhållandet mellan företaget och de anställda.

21 § Utöver vad som i övrigt gäller kan arbetsdomstolen i mål om tillämpning av denna lag förordna att förhandling skall hållas inom stängda dörrar, i den mån det kan antagas att offentlighet skulle medföra risk för väsentlig skada för part eller annan genom yppande av affärs-, drifts- eller därmed jämförligt förhållande hos företag eller organisation.

22 § I anmälan om styrelsens sammansättning enligt 88 § lagen (1955:183) om bankrörelse, 37 § lagen (1951:308) om ekonomiska föreningar samt 90 § och 204 § 3 mom. lagen (1948:433) om försäkringsrörelse skall anges om ledamot eller suppleant har utsetts enligt denna lag.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1976. Hänvisning till aktiebolagslagen (1975:1385) skall till utgången av år 1976 avse motsvarande lagrum i lagen (1944:705) om aktiebolag.

2. Har beslut att inrätta styrelsrepresentation fattats enligt lagen (1973:1093) om styrelsrepresentation för de anställda i bankinstitut och försäkringsbolag och har undantag ej medgivits enligt 15 § samma lag, gäller beslutet allttjämt. Arbetstagarrepresentant som har utsetts enligt äldre lag får behålla sitt uppdrag till och med den ordinarie stämman med styrelseval som äger rum närmast efter det att tre hela räkenskapsår förflutit, om ej organisationerna bestämmer annat. I övrigt gäller i fråga om styrelsrepresentation som nu har sagts den nya lagen.

3. Har beslut fattats om undantag som avses i 2, gäller det allttjämt.

FINANSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringsammanträde
1976-03-18

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden Sträng, Andersson, Johansson, Holmqvist, Aspling, Lundkvist, Geijer, Bengtsson, Norling, Feldt, Zachrisson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson

Föredragande: statsrådet Sträng

Proposition om styrelserepresentation för de anställda i bankinstitut och försäkringsbolag

---

1 Inledning

Lagen (1973:1093) om styrelserepresentation för de anställda i bankinstitut och försäkringsbolag trädde i kraft den 1 januari 1974 och gäller till utgången av juni 1976. Lagen har försökskaraktär i likhet med lagen (1972:829) om styrelserepresentation för de anställda i aktiebolag och ekonomiska föreningar. Genom beslut den 6 februari 1975 uppdrog regeringen åt bankinspektionen och försäkringsinspektionen att utvärdera försöksverksamheten med styrelserepresentation för de anställda i bankinstitut resp. försäkringsbolag enligt de riktlinjer som angavs i en inom finansdepartementet upprättad promemoria. Utvärderingen skulle leda fram till förslag till åtgärder i fråga om de anställdas styrelserepresentation efter den nu pågående försöksverksamheten och bedrivas i kontakt med berörda arbetsmarknadsorganisationer. Med skrivelser den 24 september 1975 och den 7 november 1975 har bankinspektionen resp. försäkringsinspektionen redovisat uppdragen att utvärdera försöksverksamheten.

Efter remiss har yttranden över bankinspektionens skrivelse avgetts av Bankinstitutens arbetsgivareorganisation (BAO), Post- och Kreditbanken PK-banken, Svenska bankföreningen, Svenska bankmannaförbundet, Svenska sparbanksföreningen, Sveriges föreningsbankers förbund och Centralorganisationen SACO/SR.

Yttranden över försäkringsinspektionens skrivelse har avgetts av Försäkringsbolagens förhandlingsorganisation (FFO), Försäkringstjänstemannaförbundet (FTF), Folksam och Centralorganisationen SACO/SR.

I fråga om försöksverksamheten med styrelserepresentation för de an-

ställda i aktiebolag och ekonomiska föreningar utom bankinstitut och försäkringsbolag har statens industriverk på regeringens uppdrag gjort en utredning (SIND 1975:4) Styrelserepresentation för anställda – erfarenheter från försöksperioden. Frågan om en fortsatt lagstiftning på detta område handläggs av chefen för industridepartementet. Med anledning härav har samråd ägt rum med denne i frågor av gemensam karaktär.

2 Gällande bestämmelser

2.1 Allmänt

De allmänna reglerna om sammansättningen av styrelserna inom bank - i n s t i t u t e n finns i banklagarna. För affärsbankernas del finns reglerna i 71–73 §§ lagen (1955:183) om bankrörelse (BL). Där föreskrivs bl. a. att för bankaktiebolag skall finnas en styrelse bestående av minst fem och högst tjugotre ledamöter. Regeringen har rätt att utse högst fem ledamöter i styrelsen (offentliga styrelseledamöter). Övriga styrelseledamöter, högst aderton, väljs på bolagsstämman. Enligt bestämmelser som har intagits i bolagsordningen kan dock en eller flera av dessa ledamöter tillsättas i annan ordning. Av styrelseledamöterna får inte flera än en för varje påbörjat femtal vara befattningshavare i banken. Vid beräkningen av det högsta antal styrelseledamöter som enligt denna regel får vara befattningshavare i banken skall hänsyn inte tas till offentlig styrelseledamot.

För sparbankerna gäller enligt 36 § lagen (1955:416) om sparbanker (SpL) att sparbanks styrelse skall bestå av minst fem ledamöter vilka utses av sparbankens huvudmän. För sparbank finns däremot inte någon bestämmelse i lagen om högsta antal styrelseledamöter.

Tjänsteman i sparbank får inte vara styrelseledamot i sparbanken om inte reglementet uttryckligen medger det. Sådant medgivande får dock inte avse styrelsens ordförande. Sparbankernas normalreglemente innehåller medgivande för tjänsteman att vara ledamot eller suppleant i styrelsen. Dessutom gäller att styrelseledamot inte får vara styrelseledamot eller tjänsteman i annan sparbank eller tjänsteman i annan affärsbank än Sparbankernas Bank eller i hypoteksförening eller kassa för jordbrukskredit. Av styrelseledamöterna får sammanlagt högst en tredjedel dessutom vara styrelseledamöter i kreditinstitut som nu sagts (37 § SpL). Ytterligare föreskrifter bl. a. om styrelseledamots mandattid finns i 38 § SpL och skall vara upptagna i sparbanks reglemente.

I jordbrukskasserörelsen ingår dels jordbrukets kreditkassor – jordbrukskassor och centralkassor för jordbrukskredit – dels en riksorganisation, Sveriges föreningsbankers förbund, för central ledning av kreditkassornas verksamhet. Varje jordbrukskassa är ansluten till en centralkassa och varje centralkassa till förbundet. Såväl kassorna som förbundet är organiserade som ekonomiska föreningar. Vad som föreskrivs om sådana föreningar enligt

lagen (1951:308) om ekonomiska föreningar (EFL) gäller även för jordbrukskasserörelsen, om inte annat framgår av bestämmelse i lagen (1956:216) om jordbrukskasserörelsen (JkL).

I fråga om sammansättningen av jordbrukskassornas och centralkassornas styrelser gäller 21 och 22 §§ EFL med de modifikationer som anges i 16 och 26 §§ JkL.

Jordbrukskassas styrelse skall bestå av minst fem och högst sju ledamöter, dock att jordbrukskasseförbundet efter hörande av vederbörande centralkassa kan medge jordbrukskassa att för högst fem år utse nio ledamöter (16 § JkL). Styrelsen väljs på föreningsstämma. I stadgarna kan dock bestämmas att styrelsen eller ledamot av denna skall tillsättas i annan ordning. I de normalstadgar som under medverkan av bankinspektionen har utarbetats för jordbrukskassorna finns inte någon sådan bestämmelse.

Centralkassas styrelse skall bestå av minst fem och högst nio ledamöter, alla valda på föreningsstämma. Styrelseledamöterna skall utse verkställande direktör som, om han inte redan är styrelseledamot, skall ingå i styrelsen i vilket fall styrelsen kan komma att bestå av tio ledamöter. Av centralkassas styrelseledamöter får högst en, eller om antalet ledamöter överstiger fem, högst två vara befattningshavare i jordbrukskassa som är ansluten till centralkassan (26 § andra stycket JkL).

Verksamheten hos försäkringsbolagen regleras i lagen (1948:433) om försäkringsrörelse (FL). Bestämmelser om försäkringsaktiebolags styrelse finns bl. a. i 70 och 72 §§ FL.

Styrelsen skall bestå av minst tre ledamöter. Av styrelseledamöterna i bolag, som inte uteslutande driver återförsäkring, skall minst en utses med uppgift att särskilt vaka över att försäkringstagarnas intresse vederbörligen beaktas (försäkringstagarrepresentant). Sådan styrelseledamot får inte vara aktieägare eller befattningshavare i bolaget. Styrelsen väljs på bolagsstämma med det undantaget att försäkringstagarrepresentant enligt bestämmelse i bolagsordningen skall utses av försäkringstagarna eller av intressegrupp som har anknytning till dem eller genom förordnande av regeringen eller offentlig myndighet. Även annan styrelseledamot får enligt bestämmelse i bolagsordningen utses i annan ordning än genom val på bolagsstämma.

Ömsesidigt försäkringsbolag kan närmast karakteriseras som en typ av ekonomiska föreningar där delägarna består av försäkringstagarna. För sådant bolag gäller bestämmelser om styrelseledamöter som svarar mot vad som nyss angetts gälla för försäkringsaktiebolagen med det undantaget att regler om försäkringstagarrepresentant saknas (170 § första stycket och 204 § 1 mom. första stycket FL).

En utförligare redogörelse för bestämmelserna i banklagarna och i FL finns i prop. 1973:186 s. 6–10.

2.2 1972 års lagstiftning om styrelserepresentation för de anställda i aktiebolag och ekonomiska föreningar, m. m.

På grundval av en inom industridepartementet upprättad promemoria förelade Kungl. Maj:t år 1972 riksdagen proposition med förslag till lag om styrelserepresentation för de anställda i aktiebolag och ekonomiska föreningar (prop. 1972:116). Förslaget antogs av riksdagen (NU 1972:62, rskr 1972:340). Lagen (1972:829) om styrelserepresentation för de anställda i aktiebolag och ekonomiska föreningar, som trädde i kraft den 1 april 1973, är av försökskaraktär med giltighet till den 1 juli 1976. Genom lagen ges de anställda i aktiebolag och ekonomiska föreningar med minst 100 arbetstagare rätt att utse två ledamöter i styrelsen (arbetstagarledamöter). Från lagens tillämpningsområde undantas bl. a. bank- och försäkringsaktiebolag samt ekonomisk förening inom jordbrukskasserörelsen. Det huvudsakliga innehållet av lagen i övrigt framgår av vad som anges i avsnitt 2.3.

2.3 Lagen om styrelserepresentation för de anställda i bankinstitut och försäkringsbolag

Genom prop. 1973:186 förelade Kungl. Maj:t riksdagen förslag till lag om styrelserepresentation för de anställda i bankinstitut och försäkringsbolag. Förslaget byggde delvis på betänkandet (SOU 1973:18) Styrelserepresentation för bankanställda. Riksdagen antog förslaget i propositionen (InU 38, rskr 373). Lagen (1973:1093) om styrelserepresentation för de anställda i bankinstitut och försäkringsbolag (LSAB) trädde i kraft den 1 januari 1974 och gäller till utgången av juni 1976. Lagen innebär i huvudsak följande.

De anställda i bankaktiebolag, sparbanks, centralkassa för jordbrukskredit, försäkringsaktiebolag och ömsesidigt försäkringsbolag med minst 50 anställda har rätt att utse två ledamöter i styrelsen (arbetstagarledamöter) och en suppleant för varje sådan ledamot (1 §). Antalet anställda eller sysselsatta arbetstagare skall under det senast förflutna räkenskapsåret ha varit i genomsnitt minst 50. Har arbetstagarledamot utsetts, består rätten till styrelserepresentation för de anställda, även om antalet sysselsatta därefter underskrider 50. Med anställda i centralkassa avses i lagen också anställda i ansluten jordbrukskassa.

Bolagsstämma, sparbanks huvudmän eller centralkassas stämma kan utan ändring av bolagsordning, reglemente eller stadgar besluta att lagen skall tillämpas på företaget, även om antalet anställda inte uppgår till 50 (3 §). Beslut kan också fattas om att fler än två arbetstagarledamöter får utses.

Hänsyn skall inte tas till arbetstagarledamot vid tillämpningen av de regler i de olika banklagarna som begränsar antalet styrelseledamöter och befattningshavares möjlighet att utses till styrelseledamot (4 och 5 §§). Arbetstagarledamot har i princip samma ställning och ansvar som andra ledamöter

i styrelsen (6 §). Bestämmelser om arbetstagarledamöter behöver inte tas in i bolagsordning eller stadgar (7 §).

Beslut om att arbetstagarrepresentation skall inrättas får fattas av lokal facklig organisation som är bunden av kollektivavtal i förhållande till företaget och som omfattar mer än hälften av arbetstagarna inom företaget (8 §). Tillhör de anställda olika sådana organisationer kan organisationer som tillsammans företräder en majoritet av arbetstagarna gemensamt besluta om inrättande av arbetstagarrepresentation. Arbetstagarledamöter utses av de lokala fackliga organisationerna (9 §). Om dessa inte kan enas, gäller en särskild hjälpregel. Denna innebär att organisation som omfattar mer än fyra femtedelar av de kollektivavtalsbundna arbetstagarna får utse båda arbetstagarledamöterna. I andra hand får de båda lokala organisationer som har störst antal sådana arbetstagare utse vardera en ledamot (10 §).

Arbetstagarledamot skall utses bland de anställda. I fråga om försäkringsbolag som är koncernbolag får arbetstagarledamot dock utses bland de anställda i annat koncernbolag inom samma koncern (11 §). Arbetstagarledamots mandattid bestäms av den som utser honom (12 §).

Vissa jävsregler gäller för arbetstagarledamot. Han får sålunda inte delta i styrelsens behandling av frågor som rör stridsåtgärd, förhandlingar om slutande av kollektivavtal och uppsägning av sådant avtal (13 §).

Försäkringsbolag kan medges undantag från lagens tillämpning om arbetstagarrepresentation skulle medföra väsentliga olägenheter för bolaget (15 §). Som sådana olägenheter anges att styrelsens sammansättning är beroende av förhållande mellan olika aktieägare eller aktieägargrupper. Undantag skall förenas med villkor om åtgärder som på annat sätt tillgodoser arbetstagarnas intresse av insyn och inflytande i fråga om företagets verksamhet (15 §). Fråga om undantag prövas av regeringen (16 §) och inte, som enligt 1972 års lag, av en särskild, av regeringen utsedd nämnd.

3 Utvärdering av försöksverksamheten

3.1 Riktlinjer för utvärderingen

I den promemoria från finansdepartementet som låg till grund för bankinspektionens och försäkringsinspektionens utvärdering av försöksverksamheten angavs i huvudsak följande riktlinjer.

Uppföljningen och utvärderingen av försöksverksamheten skulle främst avse en undersökning av om det allmänna syftet med styrelserepresentation hade uppnåtts, nämligen att ge de anställda ett ökat inflytande över och samtidigt större ansvar för fattandet och genomförandet av beslut i fråga om företagets verksamhet och utveckling. Därvid borde en kartläggning och analys ske av hur styrelserepresentationen har genomförts och av de problem som kan ha uppkommit. Det borde vidare undersökas om det finns några särskilda hinder för arbetstagarledamöterna att följa och delta

i styrelsens behandling av olika frågor. Därvid borde uppmärksammas om t. ex. bristfällig information eller utbildningsproblem har försvårat för arbetstagarledamöterna att följa styrelsearbetet.

Vid granskningen av försöksverksamheten borde ägnas särskild uppmärksamhet åt frågan om det från företagsdemokratisk synpunkt kan vara befogat att de anställda får styrelserepresentation också i jordbrukskassornas styrelse och i de styrelser som i några av de större bankaktiebolagen har inrättats närmast under huvudstyrelsen. För bankaktiebolagens och centralkassornas del borde övervägas om det är befogat att ändra reglerna om högsta antalet styrelseledamöter med anledning av de anställdas styrelserepresentation. Det borde också undersökas om försöksverksamheten gav anledning till att överväga ändringar i de bestämmelser som begränsar antalet befattningshavare som får ingå i den egna bankens styrelse.

I fråga om styrelserepresentation i försäkringsbolagen borde särskilt uppmärksammas om problem uppkommit beträffande styrelserepresentation i koncernbolag och tillämpningen av bestämmelsen om undantag från lagen i vissa fall där arbetstagarrepresentation kan medföra väsentliga olägenheter för försäkringsbolaget.

En viktig fråga gäller i vad mån arbetstagarledamöterna har möjlighet att informera och samråda med medanställda i frågor som behandlas av styrelsen. Vid uppföljningen av försöksverksamheten borde undersökas hur praxis har utvecklats och om därvid några särskilda problem har uppkommit. Uppföljningsarbetet borde också belysa inriktningen och omfattningen av den utbildningsverksamhet som med stöd av statliga bidrag har organiserats av arbetstagarorganisationerna.

3.2 Utvärderingen i fråga om bankerna

3.2.1 Allmänt

Bankinspektionen har till skrivelsen den 24 september 1975 om utvärderingen av försöksverksamheten med styrelserepresentation för de bankanställda bifogat skrivelser den 16 maj 1975 från Sveriges föreningsbankers förbund och den 2 september 1975 från Svenska bankmannaförbundet. Detta förbund har också överlämnat en egen utvärdering av försöksverksamheten på grundval av en enkät våren 1975 bland de bankanställdas arbetstagarrepresentanter och en sammanfattning av de erfarenheter och önskemål som har redovisats av arbetstagarrepresentanterna. Skrivelsen från Sveriges föreningsbankers förbund redovisas under avsnitt 3.2.4 och bankmannaförbundets skrivelser under avsnitt 3.2.9.

I fråga om utvärderingens uppläggning och genomförande anför bankinspektionen bl. a. att erforderliga undersökningar har skett i nära samarbete med berörda arbetsmarknadsorganisationer. Bankmannaförbundets enkätmaterial har ställts till inspektionens förfogande. Enkäten har kompletterats

med information, som ansluter till de i finansdepartementets promemoria angivna frågeställningarna. Bankinstitutens arbetsgivareorganisation (BAO) har efter överenskommelse med inspektionen genomfört en motsvarande enkät hos bankledningarna. Eftersom föreningsbanksrörelsen inte är ansluten till BAO, har en motsvarande undersökning genomförts bland föreningsbankerna av Föreningsbankernas förbund i samråd med bankinspektionen.

Bankmannaförbundets enkät innefattar 80 avgivna svar och BAO:s inkl. föreningsbankernas enkät 75 svar. Bankinspektionen anför att försökstiden i bankinstituten har varit relativt kort och att erfarenheterna av försökslagstiftningen är begränsade till omkring ett år.

3.2.2 Tillämpningen av LSAB

Lagfäst rätt till styrelserepresentation föreligger vid 75 banker och har utnyttjats vid samtliga utom en, nämligen Svenska Handelsbanken. I denna bank är representation i styrelsen ordnad genom en särskild stiftelse som förvaltar aktier som de anställda äger i banken. Styrelsen i stiftelsen (Oktogonen) utses av bankmannaförbundets personalklubbar i banken. Denna styrelse utser i sin tur två representanter vilka inväljs i centralstyrelsen av bolagsstämman. Personalrepresentanterna får också möjlighet att utöva inflytande via ett till centralstyrelsen knutet beredningsorgan genom att ledamöter från styrelsen med viss cirkulation dem emellan bereds plats där. En representant för personalen ingår också i var och en av de åtta regionbankstyrelserna. Denne utses av bankens styrelse på förslag av den fackliga organisationen i banken.

Beslut enligt 3 § LSAB om att lagen skall tillämpas, ehuru skyldighet därtill inte föreligger, har inte fattats i någon bank. Däremot har i några fall styrelserepresentation för de anställda ordnats utan tillämpning av lagen, t. ex. representation med en ledamot.

Bankinspektionen anser att det bör undersökas i vad mån styrelserepresentation för de anställda kan ordnas på grund av lokala överenskommelser, i fall då LSAB inte tillämpas, utan att alla de krav behöver uppfyllas som banklagstiftningen föreskriver.

3.2.3 Arbetstagarledamöternas möjligheter att följa och delta i styrelsens behandling av olika frågor

Enligt enkätsvaren har arbetstagarledamöterna i stort sett kunnat följa och delta i styrelsens arbete utan svårigheter. På både arbetsgivar- och arbetstagar sidan går 80–90 % av svaren i den riktningen. Från arbetstagarhåll framhålls dock att det skulle underlätta arbetstagarledamöternas styrelsearbete, om dagordning eller föredragningslista erhöles i god tid före sammanträdena. Endast i ganska begränsad utsträckning är enligt bankman-

naförbundets enkät så fallet för närvarande. Enligt arbetsgivarenkäten tillämpar varje bank en enhetlig praxis för samtliga styrelseledamöter, vilket innebär att skriftlig information av allmän natur eller avseende konkreta ärenden i flertalet fall lämnas först på sammanträdena.

Bankinspektionen anser att det förhållandet att information om styrelseärenden endast i begränsad utsträckning utsänds före sammanträdena får ses mot bakgrund av att kreditärenden intar en dominerande plats i styrelsearbetet. Sekretess gäller beträffande dessa ärenden. Det bör iaktas stor försiktighet med sådant sekretesskyddat material, beträffande vilket bank har att iakttä särskilda föreskrifter angående betryggande förvaring etc. Även det förhållandet att styrelsen har att pröva fråga om kredit till viss person går in under banksekretessen. Det sagda hindrar naturligtvis inte att annan information än den här avsedda utsänds i förväg. En dagordning behöver inte specifikt ange ärenden av sekret natur. Det är lämpligt att en dagordning av sålunda modifierat slag jämte annat icke sekret material utsänds i förväg till samtliga styrelseledamöter och till sammanträde kallade suppleanter. Eftersom skäl finns att tillämpa en enhetlig praxis, vill dock inspektionen ifrågasätta att inta föreskrift härom i LSAB. Föreskriften borde snarare ges i banklagarna men enligt inspektionen finns knappast anledning att där införa lagbestämmelser rörande en sådan fråga av praktisk natur.

Sekretesskäl begränsar enligt inspektionens uppfattning även möjligheten att till ledamöterna utsända protokoll från sammanträdena. Skall protokoll utsändas, är det inte lämpligt att det specifikt anger kreditärenden eller eljest enskilda förhållanden till banken. Arbetstagarledamöterna bör ha goda möjligheter att ta del av originalprotokollet på den plats där det förvaras av banken.

3.2.4 Arbetstagarrepresentation i jordbrukskassas styrelse och i styrelse, direktion m. m. under bankstyrelsen

Från arbetstagar sidan har inte uttalats något önskemål om representation i jordbrukskassornas styrelser.

Föreningsbankernas förbund erinrar i skrivelsen till bankinspektionen bl. a. om det starka organisatoriska sambandet mellan centralkassa (regional föreningsbank) och anslutna jordbrukskassor. Personaladministrativt är det fråga om en enhet. I samtliga 11 centralkassestyrelser, där personalrepresentation är införd, har minst en arbetstagarledamot utsetts bland anställda vid ansluten jordbrukskassa. Eftersom alla övergripande frågor av principiell natur avseende jordbrukskassorna behandlas i centralkassans styrelse, anses det vara av större värde för de anställda på det lokala planet med representation i centralkassans styrelse än i de lokala styrelserna. Vidare är det bara 14 av de över 400 lokala kassorna som har över 10 anställda, endast en har över 20 anställda. På grund av vad sålunda har anförts motsätter sig föreningsbanksrörelsen en ordning, som innebär att de anställda inom

ett centralkasseområde inte i förevarande sammanhang betraktas såsom en enda personalgrupp.

Även inspektionen delar uppfattningen att arbetstagarrepresentation i lokal jordbrukskassa inte är påkallad.

I fråga om arbetstagarrepresentation i affärsbankernas och sparbankernas särskilda beslutsorgan, vilka finns inrättade under en banks styrelse, redovisas från arbetstagarhåll genomgående den uppfattningen att de anställda bör vara representerade också i regionala styrelser, direktions-, arbetsutskott, ledningsgrupper och liknande beslutsorgan, i vilka personalfrågor och andra för personalen viktiga frågor handläggs och avgörs.

I arbetsgivarenkäten avges följande svar i fråga om arbetstagarrepresentation i annat ledningsorgan än styrelsen: 16 % i hög grad lämplig, 34 % i någon mån lämplig, 34 % utan betydelse, och 16 % snarast negativ. Från något håll framförs synpunkten att beslutsorgan av här ifrågavarande slag väsentligen behandlar enskilda kreditärenden och att arbetstagarrepresentation i dessa organ därför inte är särskilt meningsfull. Liknande synpunkter läggs från arbetsgivarsidan på behovet av arbetstagarrepresentation i lokala styrelser. Beträffande dessa styrelser framförs inte från personalens sida några önskemål om representation annat än i fråga om styrelserna vid de allra största lokalkontoren.

Bankinspektionen framhåller att allt beslutsfattande under själva bankstyrelsen är grundat på delegering från denna. Omfattningen härav regleras i den av styrelsen årligen fastställda instruktionen. Hur långt delegeringen kan och bör drivas är beroende av bankens storlek och organisation. Bankstyrelsen har ansvar för att formerna för delegering är betryggande och ändamålsenliga och därmed också för beslutsfattandet under styrelsenivån. Med hänsyn till den centrala bankstyrelsens övergripande ansvar och kontrollerande funktion ter sig representation av bankstyrelseledamöter mest meningsfull i sådana centrala ledningsorgan som bl. a. förbereder styrelsens beslut. Bankernas viktigaste uppgift är förvaltningen av anförtrodda medel och därav föranledda finansiella dispositioner. Bankerna har jämfört med andra företag en mycket väl utvecklad apparat för beslutsfattandet på olika nivåer under bankstyrelsen. Det reella ansvaret för besluten delas i stor utsträckning mellan befattningshavare, på vilka det ställs speciellt höga kompetenskrav. Möjligheterna till meningsfullt inflytande från icke specialister i sådana beslutsorgan är relativt små. I stället för att personalrepresentanter går in i dessa organ och delar ansvar för besluten bör undersökas om inte möjlighet finns att i frågor om bankens organisation och egna investeringar, personal- och arbetsförhållanden etc. åstadkomma ett meningsfullt personalinflytande på nivåer under bankstyrelsen genom former för samråd, i den mån sådana inte redan skapats. Alternativet härtill är en differentiering av beslutsorganen efter ärendetyp, vilket kanske är möjligt i de största bankerna men skulle leda till ökad administration.

Organ som lokala eller regionala styrelser, direktions-, arbetsutskott etc.

är inte legalt reglerade i annan mån än att bankstyrelsen i den av styrelsen årligen fastställda instruktionen har att lämna föreskrifter om delegerade befogenheter. Det är en intern angelägenhet för bankerna att på ett lämpligt sätt organisera dessa organ. Det bör därför enligt inspektionens uppfattning finnas stort utrymme för lösningar i samförstånd mellan envar bank och dess anställda såvitt gäller medinflytandeformer för de anställda. Att dra upp generella riktlinjer i detta avseende är däremot svårt.

3.2.5 Storleken av bankernas styrelser och proportionen mellan olika styrelseledamöter

Enligt de flesta enkätsvaren från alla parter har arbetstagarrepresentationen inte medfört några svårigheter med hänsyn till det ökade antalet styrelseledamöter.

Enkätsvaren anger genomgående att det inte har förorsakat några problem att arbetstagarledamot står utanför gällande begränsningsbestämmelser i fråga om proportionen mellan hela antalet ledamöter i banks styrelse och antalet ledamöter som är befattningshavare i banken. På både arbetstagar- och arbetsgivarsidan anger över 90 % av svaren denna inställning.

Bankinspektionen konstaterar att undersökningarna entydigt visar att lagstiftningen i fråga om högsta antalet styrelseledamöter inte har medfört några komplikationer. På affärsbankssidan finns betydligt färre ledamöter i styrelserna än banklagen medger. Styrelsernas storlek har anpassats efter förhållandena i varje bank. Skandinaviska Enskilda Bankens styrelse skiljer sig med avseende på antalet ledamöter (tillhopa 25) markant från styrelserna i övriga affärsbanker. Delvis beror detta på det större antalet offentliga ledamöter i denna styrelse, fem sådana ledamöter mot två eller en i andra banker. Banken anser själv att styrelsen är för stor och bankinspektionen delar denna uppfattning. Inspektionen anser därför att antalet ledamöter bör minska på sikt både i fråga om offentliga och bolagsstämmovalda ledamöter.

I fråga om de regler som begränsar antalet styrelseledamöter, som är befattningshavare i den egna banken, är enligt bankinspektionen någon ändring inte påkallad, åtminstone inte när arbetstagarrepresentationen är begränsad till två ledamöter.

Enligt gällande lagstiftning kan befattningshavare oberoende av funktion i banken utses till ledamot av bankens styrelse. Frågan har väckts om det är lämpligt att chef för banks revisionsavdelning eller s. k. internrevisor utses till styrelseledamot. Sådan befattningshavare utför inte bara räkenskapsgranskning utan har ofta att övervaka att åtgärder och beslut står i överensstämmelse med gällande lagstiftning, bolagsordning, styrelsens instruktion eller utfärdade föreskrifter. Styrelsen utfärdar instruktion för revisionen och utser vederbörande befattningshavare. Revisionschefen ansvarar inför styrelsen. Å andra sidan förekommer starkt samband mellan revisionsavdelningen (internrevisionen) och de externa revisorerna, så till vida

att de senare tar del av revisionsavdelningens rapporter. För att chef för revisionsavdelning eller internrevisor i bank i utövandet av sin funktion skall vara så självständig som möjligt anser inspektionen att han inte bör vara ledamot av bankens styrelse.

3.2.6 Arbetstagarledamöternas möjligheter att informera och samråda med medanställda i styrelsefrågor

För att belysa samrådsmöjligheterna har i enkäterna bl. a. ställts frågan huruvida arbetstagarledamöternas möjligheter till samråd med medanställda är stora eller oinskränkta i sådana frågor av organisatorisk och personell natur som kan anses särskilt intressanta från de anställdas synpunkt. Av arbetsgivarna har 87 % besvarat frågan med ja, medan motsvarande siffra från arbetstagarerna är 50 %. Sekretessen tillämpas enligt undersökningarna olika i instituten och därmed är arbetstagarernas samrådsmöjligheter också skiftande. Beträffande förhandsinformation ålägger ca 60 % av bankerna ledamöterna fullständig sekretess – dvs. även gentemot medanställda – när fråga är om banksekreta ärenden. Motsvarande siffra för icke banksekreta ärenden är ca 15 %. Banksekreta ärenden får diskuteras i viss sluten krets av anställda i ca 25 % av bankerna. Graden av sekretess anges i många fall vara beroende av styrelseledamöternas eget omdöme.

Varken arbetsgivar- eller arbetstagersidan synes i någon större utsträckning ha upplevt problem på grund av sekretess eller tystnadsplikt. Det kan noteras att 2/3 av arbetsgivarna och 3/4 av arbetstagarrepresentanterna anser att enskilda kreditärenden inte är lämpliga för arbetstagersamråd.

Bankinspektionen framhåller bl. a. att bankverksamheten till sin natur är sådan att den inte medger en fri diskussion av ärenden utanför den krets av personer som i egenskap av beslutsfattare eller handläggare måste få ta del av ärendena. Detta gäller även gentemot bankpersonalen, om ärendena omfattas av banksekretess. Visserligen gäller bestämmelserna om banksekretess för bankpersonalen, men bestämmelserna skulle förlora sin avsedda verkan, om informationen om enskildas förhållanden spreds till stora personalgrupper. Man har att beakta – förutom den i banklagarna föreskrivna sekretessen – det förtroendeförhållande som etableras mellan bank och kund. Enligt inspektionens uppfattning bör av nämnda skäl enskilda kreditärenden inte vara föremål för arbetstagersamråd eller information till medanställda.

Det ligger i sakens natur att också icke banksekreta ärenden kan vara av sådan art att de i visst skede av behandlingen inte lämpar sig för information till en vidare krets. Som exempel på sådana ärenden nämns i kommentarer till enkätsvaren frågor om fusioner, etablering, fastighetsförvärv, utnämningar och vissa andra personalfrågor.

Att praxis i berörda avscenden utvecklats till olika anser bankinspektionen vara naturligt, eftersom värderingarna om den diskretion som behöver iakt-

tas kan vara skiftande. Enligt inspektionens uppfattning är det förenligt med godtagbar praxis att ärenden som omfattas av banksekretess och andra, förut nämnda ärendetyper undantas från arbetstagarområdet och information till medanställda. En ovillkorlig rätt för arbetstagarledamot att lämna information till och samråda med medanställda kan därför inte lagfästas.

3.2.7 *Andra erfarenheter och synpunkter*

Utbildningsverksamhet har organiserats av arbetstagarernas fackliga organisation och i några fall i arbetsgivarbankens regi. Bankmannaförbundet har anordnat nio tredagarskurser för fackliga styrelserepresentanter. Kurserna har avsett lagstiftningen om styrelserepresentation och har varit allmänt inriktade på bankstyrelsearbetet. Kurserna har haft vardera 25–30 deltagare. Vidare har hållits uppföljningskonferenser, vilka har möjliggjort utbyte av erfarenheter.

I fråga om hur styrelsearbetet upplevs anger huvuddelen av arbetstagarrepresentanterna att arbetet i huvudsak medför insyn och samråd. En mindre del anser att arbetet är begränsat till information. Ingen har dock funnit styrelsearbetet betydelselöst. En stor majoritet av arbetstagarledamöterna anser att personalrepresentationen i bankstyrelserna i stort sett har motsvarat förväntningarna. Av bankledningarna anser ca 4/5 att någon förändring i styrelsearbetet inte har inträtt medan knappt 1/5 anser att arbetet har förändrats positivt. Enligt bankledningarna har arbetstagarledamöterna tagit initiativ eller lämnat bidrag i styrelsen främst i fråga om arbetsmiljö, personalfrågor och bankservice men i ringa grad eller inte alls när det gäller bankens ekonomi, krediter och andra placeringar.

3.2.8 *Bankinspektionens slutsatser*

Bankinspektionen finner att resultatet av utvärderingen av de bankanställdas styrelserepresentation i stort sett är övervägande positivt. Hinder eller svårigheter för arbetstagarledamöterna att följa styrelsearbetet och olägenheter av lagens tillämpning har redovisats endast i mycket begränsad omfattning. I 90 % av bankerna har några särskilda problem inte förekommit och 97 % av dem har inte haft någon negativ erfarenhet att redovisa. Samtidigt redovisar bankerna dock den erfarenheten att själva styrelsearbetet endast i begränsad utsträckning har förändrats positivt. Enligt ca 80 % av svaren har någon förändring – positiv eller negativ – inte inträtt. Synpunkter på ändring av LSAB har framförts endast från ett par enstaka banker.

Förväntningarna från arbetstagarhåll synes i stort sett ha infriats, åtminstone hos arbetstagarledamöterna själva. Bl. a. uppges att förväntningarna från början inte har varit särskilt högt ställda och att det tar tid att nå märkbara resultat. I huvudsak har styrelsearbetet upplevts som insyn och samråd. Ingen har dock funnit styrelsearbetet betydelselöst. Svårigheter att

följa eller delta i styrelsearbetet har inte funnits enligt 80 % av arbetstagarledamöterna. På det hela taget går alltså de bankanställdas erfarenheter i samma riktning som arbetsgivarnas.

Enligt bankinspektionen är en försökstid på endast omkring ett år en alltför kort tid för att bedöma frågan om LSAB bör ersättas av en permanent lagstiftning. Detta har också framhållits av flera uppgiftslämnare. Bankmannaförbundet kräver ganska genomgripande ändringar i försökslagstiftningen. Skall sådana ändringar ske, minskar detta förutsättningarna för att lagstiftningen nu görs permanent. Mycket talar enligt inspektionen för att en förlängd försökslagstiftning bör övervägas.

3.2.9 *Bankmannaförbundets skrivelser*

Bankmannaförbundets egen utvärdering bygger på samma enkätmaterial som bankinspektionen har haft från arbetstagsarsidan. Av de 80 företag, där de anställda hade styrelserepresentation, var 13 affärsbanker, 51 sparbanker, 11 föreningsbanker (centralkassor) samt 5 aktiebolag med anknytning till sparbanksrörelsen. Detta betyder att facklig styrelserepresentation förekommer i alla banker där de anställda har laglig rätt att fordra sådan. Bland de 80 företagen finns 4 sparbanker som inte når upp till gränsen 50 anställda och där man har medgivit endast en ordinarie styrelseledamot och en suppleant.

I Svenska Handelsbanken har personalen fått tillsätta en ledamot i var och en av de 8 regionbanksstyrelserna. De fackliga styrelserepresentanterna i Skandinaviska Enskilda Banken deltar även i sammanträden med resp. centralkontorsstyrelse i Stockholm, Göteborg och Malmö.

I de större bankerna finns under olika benämningar ledningsorgan, där dock som regel inte ingår någon personalrepresentant. I några av de största sparbankerna, bl. a. Stockholms Sparbank, Länssparbanken Stockholm och Sparbanken Östergötland finns facklig representation i dylika ledningsorgan med 1–2 personalrepresentanter.

I sammanfattningen av de erfarenheter och önskemål som arbetstagarrepresentanterna har redovisat anför bankmannaförbundet i huvudsak följande.

Makten över företaget anses allmänt ligga hos verkställande direktören samt direktion (ledningsgrupp) och arbetsutskott. Styrelsens storlek anses vara av mindre betydelse för arbetstagarrepresentanternas möjlighet till inflytande. Avgörande är arbetsformen. Behovet av dagordning och grundmaterial i god tid före sammanträdena understryks mycket kraftigt. Bättre planering av styrelsearbetet efterlyses. Antalet styrelsesammanträden varierar men tyngdpunkten tycks ligga på 10–12 per år, dvs. i princip ett sammanträde per månad. Normala mandattiden bör vara två år med växelvis avgång för att säkra kontinuiteten, alternativt kan mandattiden anpassas till ordningen i vederbörande bank (3 år). I allmänhet har inga större för-

ändringar i styrelsearbetet inträffat hittills. Vissa frågor t. ex. personalfrågor synes dock få en noggrannare handläggning. På sikt väntas en större kontakt och öppenhet. I första hand hos föreningsbanker och mindre sparbanker tycks det redan ha blivit en klar förändring i positiv riktning.

Kontakten med klubbstyrelse och företagsnämnd bedöms som mycket viktig. Förhandssamråd försvåras dock av brist på dagordning och handlingar. På sikt anser representanterna det möjligt att påverka planeringsfrågor och verksamheten i stort, sedan man har fått större vana och erfarenhet. Intresset hos medlemmarna i allmänhet för styrelserepresentation är i regel ej särskilt markant. Företagsnämndsarbetet är mera etablerat sedan lång tid tillbaka och därför på många håll mera känt hos medlemmarna.

Någon ytterligare utbildning och information om den fackliga styrelserepresentationens syfte synes ej påkallad. Däremot kan ytterligare klarlägganden av rättigheter och skyldigheter behövas. Det behövs också utbildning i företagsekonomi och administration. Styrelsefrågorna anses intressanta ur personalsynpunkt bl. a. på grund av beroendet av bankens framtida utveckling. Arbetstagarrepresentanterna framför ett enhälligt krav på att lagstiftningen skall permanentas och byggas ut på de punkter där brister nu föreligger.

I skrivelsen till bankinspektionen den 2 september 1975 preciserar bankmannaförbundet sina krav på ändringar i lagstiftningen på följande punkter.

Nuvarande lag av försökskaraktär bör ersättas av en permanent lagstiftning. Beräkningar av antalet anställda bör grundas på faktiskt antal personer (inkl. deltidsanställda) och inte på antal årsarbetare eller andra genomsnittssiffror som kan ge tolkningstvister. Förbundet har dock den principiella uppfattningen att minimikravet på 50 anställda för facklig styrelserepresentation är en godtycklig gräns, som bör slopas.

Styrelserepresentationen bör utsträckas till de tre branschorganen Svenska bankföreningen, Svenska sparbanksföreningen och Sveriges föreningsbankers förbund, gemensamägda företag såsom Bankgirocentralen och Bankdata ävensom koncernledning (för t. ex. de sparbanksägda aktiebolagen). Anledningen är att i dessa organ – varav flertalet har ett betydande antal anställda – fattas beslut av stor betydelse för de där anställda men också av övergripande karaktär, som direkt påverkar arbetsförhållandena inom bankerna och bankväsendet som helhet.

Antalet fackliga styrelseledamöter bör anges till minst 2 jämte lika många suppleanter. Av den nya lagen bör klart framgå att i större bankinstitut med som regel åtföljande större antal styrelseledamöter bör också den fackliga styrelserepresentationen utvidgas. Rätt till representation för de anställda bör finnas även i regionbanks- och regionstyrelser inom olika bankinstitut. Dessa organ arbetar ofta självständigt med stora befogenheter i bl. a. personalfrågor. Styrelserepresentationen måste kompletteras med facklig representation i direktioner, arbetsutskott, ledningsgrupper och liknande beslutsorgan. En rad för personalen viktiga frågor handläggs och avgörs på dessa

beslutsnivåer.

Av lagen bör framgå att föredragningslista och övriga handlingar skall sändas ut till styrelsen så att ledamöterna vet vilka frågor som skall komma upp till behandling. Styrelsens protokoll bör delges alla ledamöter. Rätten till information och samråd mellan facklig styrelseledamot och de anställda bör fastslås i lagen. Styrelsen skall inte kunna fatta generella beslut om sekretess, som hindrar intern information och samråd i den fackliga organisationen. Allmänt bör likställigheten mellan de anställdas styrelserepresentanter och övriga styrelseledamöter markeras.

3.3 Utvärderingen i fråga om försäkringsbolagen

3.3.1 Allmänt

Försäkringsinspektionen har i skrivelsen den 7 november 1975 redovisat uppdraget att utvärdera försöksverksamheten med styrelserepresentation för de anställda i försäkringsbolag. Inspektionen har därvid bifogat skrivelser från de i förberedelsearbetet medverkande, nämligen Försäkringstjänstemannaförbundet (FTF), Försäkringsbolagens förhandlingsorganisation (FFO), Försäkringsanställdas förbund samt Folksam. Innehållet i skrivelserna redovisas i huvudsak i inspektionens utvärdering.

I fråga om utvärderingens uppläggning och genomförande anför försäkringsinspektionen bl. a. att arbetet har lagts upp som en enkätundersökning där arbetsmarknadsorganisationerna från styrelseledamöter och arbetsgivare har inhämtat det erfarenhetsmaterial, som ligger till grund för organisationernas bedömningar. Största delen av materialet har insamlats av FTF, som genom sina medlemmar täcker hela styrelseledamotsfältet utom i Folksam, samt FFO, som fyller motsvarande funktion på arbetsgiversidan. Försäkringsanställdas förbund redovisar erfarenheter endast från ett försäkringsbolag, Folksam. Till grund för FTF:s och FFO:s redovisningar och ställningstaganden har legat enkäter med därtill anknutna uppföljningskonferenser, kompletterande intervjuer och annat tillgängligt erfarenhetsmaterial.

3.3.2 Tillämpningen av LSAB

Enligt försäkringsregistret, som förs hos försäkringsinspektionen, har med stöd av lagens bestämmelser styrelserepresentation anmälts i 27 försäkringsbolag, varav 22 riksbolag och 5 bolag med begränsat verksamhetsområde. I två bolag med begränsat verksamhetsområde har rätt till styrelserepresentation för de anställda ej förelegat utan har tillkommit genom frivilligt beslut av bolaget. Där försäkringsbolag ingår i koncerner eller tillhör samma "grupp", har i allmänhet samma personer utsetts till styrelseledamöter/suppleanter i alla koncernens eller gruppens företag.

Regeringen har genom beslut den 20 september 1974 medgett Arbets-

marknadens Försäkringsaktiebolag undantag från lagen men har förenat undantaget med vissa villkor.

3.3.3 Arbetstagarledamöternas möjligheter att följa och delta i styrelsens behandling av olika frågor

Enligt FTF:s undersökning är antalets styrelsesammanträden i genomsnitt sju per år. Sammanträdena tar i genomsnitt två timmar och hålls på arbetstid i nästan alla företag. Försvårande faktorer synes inte föreligga i dessa procedurfrågor.

Främst upplevs det som en brist att man saknar personalmedverkan i styrelsens olika delorgan, t. ex. arbetsutskott. Man anser sig behöva representation i alla arbetsgrupperingar av fast eller tillfällig karaktär inom eller förbundna med styrelsen. Här handläggs eller avgörs i realiteten många ärenden, som är mycket viktiga för företaget och de anställda.

Ett annat starkt understruket krav är att bättre förberedelsemöjligheter i många fall är erforderliga. I ungefär hälften av företagen förekommer det att nödiga handlingar inte tillställs ledamöterna i god tid före sammanträdena och att inte ens dagordning distribueras före sammanträdet. Denna ordning anser man inte kan accepteras i framtiden. Protokoll från styrelsens sammanträden måste tillställas ledamöterna. På många håll brister det också i planeringen av styrelsearbetet. Enligt FFO:s redovisning av enkäten på arbetsgivarsidan har några problem i egentlig mening inte rapporterats från försöksverksamheten. Organisationen betonar dock att erfarenheterna är relativt begränsade eftersom så kort tid förflutit sedan de nya ledamöterna tog plats i styrelserna. Några negativa effekter av de anställdas styrelse-representation har inte noterats. Innehållsmässigt har styrelsearbetet förblivit detsamma som tidigare, dvs. inriktat på att översiktligt planera och kontrollera verksamheten i företaget. I intet fall har formell omröstning förekommit. Samtliga ordinarie ledamöter får utom i något fall samma skriftliga information före sammanträdena. Informella diskussioner förekommer vid sidan av styrelsearbetet också med arbetstagarrepresentanterna.

Försäkringsanställdas förbund, vars erfarenheter bygger på styrelse-representation endast i ett bolag, Folksam, redovisar endast några få kritiska synpunkter. Skriftlig dokumentation bör utsändas i god tid före styrelse-sammanträdena. I styrelsen redovisade åtgärder och planerade verksamheter bör ges en djupare analys. I anslutning till en överenskommelse om representation i Folskams styrelse träffades avtal om de anställdas representation i de andra beslutsorgan som ingår i företagsorganisationen. Eftersom de anställda är representerade i alla centralorgan utom direktionen är de flesta frågor som kommer upp till behandling i styrelsen redan kända och påverkade av de anställdas representanter. Arbetstagarrepresentanternas arbete i styrelsen har därför inskränkt sig till att bevaka frågornas slutgiltiga behandling i enlighet med de riktlinjer som har beslutats i de förberedande

organen.

I skrivelse till försäkringsinspektionen lämnar Folksam en bred redogörelse för sin omfattande försöksverksamhet med arbetsplatsdemokrati på alla nivåer i företaget. Styrelserepresentationen är en av flera åtgärder för att säkra inflytande åt de anställda. Styrelsens arbetsformer har under försöksperioden varit desamma som tidigare. De anställdas representanter har hittills inte funnit anledning till större aktiviteter eller särskilda ingripanden i styrelsens arbete. Enligt Folksams bedömning har tyngdpunkten för beslutsmedverkan och inflytande för de anställda mera varit knuten till beslutsorgan i Folksams interna organisation än till arbetet i styrelsen. Styrelserepresentationen och avtalet om arbetsplatsdemokrati har inneburit ett ökat engagemang i och inflytande på frågor som rör Folksams skötsel. Arbetet med att hitta de bästa formerna för samverkan är en utvecklingsfråga på lång sikt. Ett ökat inflytande för personalen kan inte åstadkommas endast genom organisatoriska förändringar. Det kräver ett målmedvetet och långsiktigt arbete med samarbetsträning, information och utbildning som efterhand gör fler och fler anställda intresserade av och delaktiga i den företagsdemokratiska processen.

3.3.4 Storleken av försäkringsbolagens styrelser och proportionen mellan olika styrelseledamöter

I fråga om graden av ökat inflytande och ansvar i styrelsebesluten be-tecknas enligt FTF:s enkät förändringarna ännu så länge som måttliga. Förändringar noteras främst på kontakt-, informations- och insynsområdet. Storleken på styrelsen har dock påtaglig betydelse såtillvida att den fackliga sidans möjlighet till genomslag för sina synpunkter är starkt avhängig av denna. Två fackliga ledamöter i en styrelse, som i något fall närmar sig 30 ledamöter, är en helt felaktig proportion. En bättre balans måste åstadkommas med sikte på likaställning för de anställda. Ett steg i den riktningen kunde tills vidare anges genom en med tiden successivt ökande kvoteringsregel i lagen.

Enligt FFO är styrelserepresentation en samverkansform bland många andra för att tillvarata och tillgodose intresset för medinflytande från de anställdas sida. Storleken av representationen måste dock bedömas genom en intressentavvägning. Därvid måste det konsumentbetonade inslaget i försäkringsrörelsen särskilt beaktas.

När det gäller sammansättningen av styrelsen i ett fackligt-kooperativt företag som Folksam, har Försäkringsanställdas förbund den principiella åsikten att konsumenterna bör inneha styrelsemajoriteten. Det kan dock ifrågasättas om inte de anställdas styrelserepresentation bör utökas så att den omfattar fler än som f. n. två av tretton ledamöter.

3.3.5 *Arbetstagarledamöternas möjligheter att informera och samråda med medanställda i styrelsefrågor*

På sekretessområdet synes enligt FTF:s undersökning råda en betydande osäkerhet och någon fast praxis förefaller inte ha utbildats. En precisering i lagtexten anses önskvärd. Det anses inte tillfredsställande att styrelsens majoritet skulle kunna hindra den fackliga sidans interna samråd i viktiga angelägenheter. I finans- och låncärenden bör dock en sekretess jämförbar med den som gäller i bankärenden kunna tillämpas. I övriga ärenden bör de fackliga representanterna i likhet med övriga styrelseledamöter ha rätt till intern information och överläggning med sina uppdragsgivare efter egen bedömning.

Enligt övriga enkäter har några speciella problem med sekretessfrågor inte förekommit. De ärenden som blir föremål för särskilda beslut om tystnadsplikt rör sig huvudsakligen om mera känsliga konkurrensfrågor samt finans- och låncärenden. I övriga frågor har det varit fritt för arbetstagarrepresentanterna att informera och samråda med berörda medlemmar.

3.3.6 *Andra erfarenheter och synpunkter*

Inga avgörande olägenheter har rapporterats vad gäller arbetet i koncernföretag. Det har dock påpekats att någon alternativ lösning behöver utarbetas för utländska företag utan egentlig styrelse i Sverige. Erfarenheterna från arbetet i de s. k. partsbolagen, dvs. där arbetsmarknadsparter är ägare, tyder enligt FTF på att lagens undantagsbestämmelser helt kan utgå eller begränsas.

Likvärdigheten mellan löntagarrepresentanter och övriga styrelseledamöter bör enligt FTF:s enkät markeras också i ersättningsfrågan, dvs. ersättning bör utgå efter samma regler för alla styrelseledamöter. Detta förekommer nu endast i mindre utsträckning. Tillämpningen av kreditjäv anses i vissa fall otillfredsställande, speciellt för de i tjänsten reseskyldiga med egen bil. Sådana genom avtal eller praxis bundna arbetsvillkor eller förmåner för den anställda bör inte få inskränkas genom styrelseuppdraget.

I fråga om utbildning framgår av redovisningen att FTF har arrangerat grundutbildning för de valda representanterna. Denna har ägt rum i grupper om ca 20 personer per gång och i allmänhet omfattat tre dagar. Utbildningsinriktningen har avsett arbetets formella ram, de praktiska formerna för styrelsearbetet och de fackliga kontakt- och kommunikationsfrågorna. Förbundet avser att fortsätta denna verksamhet för nytillträdande representanter och att hålla löpande vidareutbildning i konferensform. Statsunderstödda aktiviteter – genomförda gemensamt med arbetsgivarsidan – kan vara önskvärda.

3.3.7 Försäkringsinspektionens slutsatser

Försäkringsinspektionen anför som en allmän värdering av styrelserepresentation för de anställda att den på alla håll upplevs som ett positivt inslag i den nya företagsmiljö, som successivt synes växa fram. En på rimligt sätt begränsad personalmedverkan i företagsledningen måste vara av stort värde även för det konsumentintresse på försäkringsområdet, som inspektionen främst är inrättad för att tjäna. Den hittillsvarande tillämpningstiden har varit alltför kort för att definitiva omdömen skall kunna göras om i vad mån den valda tekniken med styrelserepresentation på sikt får någon större betydelse då det gäller inflytande och ansvarstagande. Tills vidare torde värdet i de nya reglerna ligga i de ökade kontakt-, informations- och insynsmöjligheter, som anordningarna ger som komplettering till andra påverkans- och kontrollvägar.

Det tekniska genomförandet av styrelserepresentationen synes enligt inspektionen ha löpt problemfritt i de aktuella företagen. Som allmänt försvårande hinder i styrelsearbetet har FTF angett, att den fackliga sidans möjligheter att driva sina synpunkter begränsas av det antal ledamöter som de anställda får tillsätta enligt lagen. Styrelserna är många gånger stora. Bättre balans bör enligt FTF åstadkommas med sikte på paritetsställning i styrelsen för de anställda. Vidare framhålls att man saknar personalmedverkan i styrelsens olika delorgan, t. ex. arbetsutskott.

Frågan om representationens omfattning kan enligt inspektionen knappast bedömas inom ramen för en utvärdering av erfarenheterna av försökslagstiftningen. Inspektionen gör emellertid den reflexionen, att det med gällande grundvärderingar torde vara uteslutet att ge de anställda lika stort inflytande som konsumenterna/ägarna på det i övervägande grad konsumentägda försäkringsområdet. Även med andra värdepremisser som grund synes en dylik ordning strida mot konsumentintresset.

Då det gäller personalmedverkan i arbetsgrupperingar inom eller förbundna med styrelsen konstaterar försäkringsinspektionen att man rör sig på ett ej i lag reglerat område. Övervägande skäl talar för att man till en början söker komma överens om lösningar, som är meningsfulla och acceptabla för bägge parter. Inspektionen är dock inte främmande för att i ett längre perspektiv på försäkringsområdet kan tänkas en lagfäst rätt till medverkan på något lägre men från personalsynpunkt mera meningsfulla beslutsnivåer.

I fråga om möjligheterna för de anställdas representanter i styrelsen att informera och samråda med medanställda i frågor som behandlas i styrelsen synes någon fast praxis ännu inte ha utvecklats. Uppenbart är dock, att representation för de anställda i styrelsen rimligen måste förutsätta rätt till viss information och samråd "bakåt". Denna fråga hör till de avgjort viktigaste på området. Målet bör vara att frihet skall föreligga för de anställdas representanter i den utsträckning som är möjlig utan skadeverkningar för bolaget. Förhållandena växlar från företag till företag och att lagfästa en

generell ordning måste därför betraktas som mindre lämpligt. Spörsmålet kan lämpligen tas upp till överläggningar mellan de anställdas organisationer och försäkringsbranschen i syfte att nå fram till vissa gemensamma riktlinjer.

Informationen till styrelseledamöterna före sammanträdena tycks brista på vissa håll liksom den tidsmässiga planeringen av styrelsearbetet och formen för interninformation efter sammanträdena om vad som har beslutats. Betydande skillnader föreligger i olika företag.

Funktionen som styrelseledamot kräver åtskillig specialutbildning även då uppdraget anförtros åt mycket bransch-kunniga personer. FTF – som är den på området helt dominerande organisationen – har här nedlagt ett mycket förtjänstfullt arbete. Detta kommer att fortsätta med löpande vidareutbildning, vilket är positivt och nödvändigt.

Några speciella problem vid styrelserepresentation i koncernbolag synes inte ha förekommit. Inte heller tillämpningen av lagens undantagsbestämelse, enligt vilken undantag kan förekomma från lagen där arbetstagarrepresentation kan medföra väsentliga olägenheter, har erbjudit några problem.

Sammanfattningsvis uttalar försäkringsinspektionen att representation för de anställda i försäkringsbolagsstyrelser av alla upplevs som ett värdefullt inslag i arbetet. Försöksverksamheten har hittills varit för kort för ett definitivt ställningstagande till en permanent lagstiftnings innehåll. Övervägande skäl synes därför tala för att försöksperioden utsträcks med förslagsvis ytterligare två år.

4 Remissyttrandena

4.1 Bankområdet

Remissinstanserna är positiva till den hittillsvarande försöksverksamheten med styrelserepresentation för de anställda i bankinstitut. I likhet med bankinspektionen anser man att utvärderingen har gett ett övervägande positivt resultat och att särskilda problem inte har förekommit i nämnvärd utsträckning. De flesta remissinstanserna anser att lagstiftningen nu bör permanentas, dvs. göras icke tidsbegränsad. En permanentad lagstiftning tillstyrks av *bankföreningen*, *bankmannaförbundet*, *Bankinstitutens arbetsgivareorganisation (BAO)*, *PK-banken*, *Sveriges föreningsbankers förbund* och *centralorganisationen SACO/SR*.

För en förlängd försökslagstiftning uttalar sig endast *sparbanksföreningen*, som bl. a. anför att det i praktiken inte har någon större betydelse om man väljer detta alternativ eller ger lagen permanent karaktär. För det första alternativet talar emellertid den korta försöksperiod som eventuella ändringsförslag måste baseras på och osäkerheten om effekterna av kommande lagstiftning på arbetsrättens område. Sparbanksföreningen framhåller att erfarenheterna av lagen enligt den presenterade utvärderingen måste be-

tecknas som goda.

Bankföreningen och *BAO* anser att erfarenheterna under försöksperioden är sådana att den nu gällande lagen bör kunna göras permanent. Båda förutsätter därvid att lagen får samma innehåll som f. n.

Ett i stort sett oförändrat innehåll i en permanentad lagstiftning förutsätts också av *PK-banken* och *Sveriges föreningsbankers förbund*. *PK-banken* vitsordar att erfarenheterna av de anställdas deltagande i styrelsearbetet för bankens del varit positiva och att en permanentning av nuvarande försökslagstiftning kan ske utan olägenhet. Insynen för de anställda har förbättrats icke oväsentligt genom deras representation i styrelsen, såväl kvantitativt som kvalitativt. Förbundet anser sig inte ha anledning att nu diskutera de förslag om utvidgning av lagstiftningen som har framförts av bankmannaförbundet, i synnerhet som dessa är mycket ofullständigt motiverade. Skulle dessa frågor aktualiseras i en ny lagstiftning förutsätter förbundet att ett sådant förslag remissbehandlas.

Bankmannaförbundet delar inte bankinspektionens uppfattning att ytterligare försökslagstiftning är erforderlig. Även om lagen har varit i kraft under relativt kort tid har en så grundlig utvärdering skett att lagstiftningen kan göras permanent. Förbundet pekar också på de erfarenheter som har framkommit vid liknande utvärderingar från näringslivet i övrigt. Dessa erfarenheter har betydelse för frågan i stort om facklig styrelserepresentation för de anställda och lagstiftningens utformning. Det specifikt banksekreta är det enda, som inte är gemensamt med förhållandena i näringslivet i övrigt. En rad skäl kan anföras för att lagstiftningen om facklig styrelserepresentation bör vara i princip lika för hela arbetsmarknaden. Mot denna bakgrund är det angeläget att bankföretagen, vad avser facklig styrelserepresentation, omfattas av samma lagstiftning som kan komma att gälla för arbetslivet i övrigt. Sistnämnda synpunkter anförts också av *SACO/SR*.

I fråga om tillämpningsområdet har *bankmannaförbundet* den principiella uppfattningen att minimikravet på 50 anställda för facklig styrelserepresentation är en godtycklig gräns, som bör slopas. Om detta sker, skulle behovet av lokala överenskommelser minska. Sådana överenskommelser, som enligt bankinspektionen kan vara ett alternativ i sådana fall då lagen inte är tillämplig, torde mestadels få den innebörden, att styrelserepresentationen för de anställda begränsas i förhållande till den lagstadgade rätten. Förbundet är därför tveksamt till värdet av sådana överenskommelser. Trots rekommendationer från departementschefen i prop. 1973:186 har bankerna ställt sig negativa till styrelserepresentation i bankinstitut med mindre än 50 anställda.

Bankföreningen anser att minimikravet på 50 anställda bör behållas. Såvitt gäller bankföreningens medlemsbanker skulle ett slopande av varje storleksbegränsning få betydelse endast för Bohusbanken med f. n. 13 anställda. Facklig styrelserepresentation i ett bankföretag av så begränsad storlek skulle innebära ett avsteg från den allmänt accepterade principen om viss mi-

ministorlek på företaget för att sådan styrelserepresentation skall vara meningsfull.

BAO anser att en minimigräns bör finnas med tanke på att styrelserepresentation för anställda i små banker kan vålla praktiska problem och att en viss ministorlek på företaget krävs för att en facklig representation skall vara meningsfull. Det finns inget sakligt skäl att minimigränsen skall vara en annan för bankerna än vad som gäller för näringslivet i övrigt. *BAO* motsätter sig ej att hittillsvarande minimigräns behålles.

Sparbanksföreningen framhåller att utvärderingen klart har visat att styrelserepresentation för de anställda i första hand har betydelse för information, insyn och samråd. En lagstiftning bör främst omfatta företag, där dessa problem inte på annat sätt får en naturlig lösning. Erfarenhetsmässigt vet man att informationsproblem etc. bör uppstå just vid en företagsstorlek av ungefär den i lagen angivna. Inte minst med tanke på att en styrelserepresentation för de anställda kan vålla vissa praktiska problem i riktigt små sparbanker anser sparbanksföreningen att den hittills gällande gränsen 50 anställda kan behållas.

Antalet arbetstagarledamöter i bankernas styrelser bör enligt *bankmannaförbundet* anges till minst två jämte lika många suppleanter. I större bankinstitut med som regel större antal styrelseledamöter bör den fackliga styrelserepresentationen utökas. Ett annat sätt, om än mindre tillfredsställande, att uppnå en utökning är att arbetstagarledamöternas suppleanter ges närvaro- och yttranderätt vid styrelsens sammanträden. I den mån styrelsens suppleanter i övrigt kallas till sammanträden skall också arbetstagarledamöternas suppleanter kallas.

Övriga remissinstanser, som yttrat sig över *bankmannaförbundets* förslag om ett utökat antal arbetstagarledamöter, är kritiska mot en sådan ändring. *BAO* och *sparbanksföreningen* framhåller att *bankmannaförbundets* förslag går längre än vad som gäller för näringslivet i övrigt och avstyrker en sådan särbehandling av banksektorn. Bankernas styrelser var enligt *BAO* stora redan före lagen om de anställdas styrelserepresentation och en ytterligare utökning av antalet styrelseledamöter nu skulle sannolikt ej främja styrelsearbetet. *Bankföreningen* vänder sig emot alltför stora styrelser och anser att antalet bankanställda i förhållande till antalet övriga styrelseledamöter inte bör vara för högt. Varken resultatet av försöksverksamheten eller andra omständigheter talar för ett behov av mer än två arbetstagarledamöter jämte suppleanter.

PK-banken anser det angeläget att styrelsen av rent praktiska skäl inte tillåts växa alltför mycket. *PK-bankens* styrelse har f. n. 16 ordinarie ledamöter, av vilka endast en, verkställande direktören, representerar bankledningen och tre de anställda. Av de fyra suppleanterna representerar en bankledningen och två de anställda. Med den mångskiftande och landsomfattande verksamhet, som *PK-banken* bedriver, är det önskvärt att hu-

vudparten av styrelseledamöterna rekryteras utanför banken, dvs. att banken i största möjliga omfattning tillförs erfarenheter utifrån. En utökad personalrepresentation i de största bankernas styrelser kan därför ifrågasättas.

Frågan om arbetstagarrepresentation i branschorgan, koncernföretag m. m. tas upp av några remissinstanser.

Bankmannaförbundet upprepar sitt förut framförda yrkande att styrelserepresentationen bör utsträckas till de tre branschorganen Svenska bankföreningen, Svenska sparbanksföreningen och Sveriges föreningsbankers förbund, gemensamägda företag såsom Bankgirocentralen och Bankdata även som koncernledning (för t. ex. de sparbanksägda aktiebolagen). Anledningen är att i dessa organ – varav flertalet har ett betydande antal anställda – fattas beslut dels av stor betydelse för de där anställda men också av övergripande karaktär, som direkt påverkar arbetsförhållandena inom bankerna och bankväsendet som helhet.

De två först nämnda branschorganen avstyrker bankmannaförbundets förslag medan *Sveriges föreningsbankers förbund* inte tar upp frågan till diskussion. *Bankföreningen* understryker att bankföreningens styrelse inte fattar några beslut av övergripande karaktär. De beslut, som påverkar arbetsförhållandena i bankerna, fattas av bankerna var för sig. Bankföreningen anser därför att skäl saknas att införa möjlighet till facklig styrelserepresentation i dess styrelse.

Sparbanksföreningen anför bl. a. att den som ideell förening och branschorgan har att ge service till och företräda den samlade sparbanksrörelsen. Däremot fattas inte beslut som verkar helt bindande för enskilda sparbanks styrelser. Anställda i enskild sparbank kan sålunda via sina representanter i varje fråga föra fram sin mening i den egna sparbankens styrelse. Denna möjlighet beskärs inte av beslut i sparbanksföreningens styrelse. Representanter för sparbanksföreningens anställda i föreningens styrelse kan där rimligen inte bevaka de för sparbankspersonalen mycket vitala intressen som bankmannaförbundet anser föreligga. Vad däremot gäller styrelserepresentation i exempelvis koncernledningar kan sakskaäl tala för bankmannaförbundets uppfattning. Sparbanksföreningen vill dock hävda att en särskild lagstiftning för koncernföretag knutna till banksektorn inte kan vara motiverad utan denna fråga bör regleras enhetligt för hela näringslivet.

Arbetstagarrepresentation i regionstyrelse, direktion, arbetsutskott m. m. under själva huvudstyrelsen diskuteras av de flesta remissinstanserna.

Bankmannaförbundet anser att rätt till representation för de anställda bör finnas i regionbanks- och regionstyrelser inom olika bankinstitut. Styrelserepresentationen måste också kompletteras med facklig representation i direktioner, arbetsutskott, ledningsgrupper och liknande beslutsorgan. En rad för personalen viktiga frågor handläggs och avgörs på dessa beslutsnivåer.

När det gäller styrelser inrättade under den centrala bankstyrelsen måste enligt bankmannaförbundet skillnad göras mellan å ena sidan lokala kon-

torsstyrelser och styrelser för jordbrukskassa samt å andra sidan regionstyrelser (distrikts-, områdesstyrelser etc.). I de förra anser förbundet att arbetstagarrepresentation har ett begränsat värde. I sitt remissvar angående förslaget till utökad offentlig representation i affärsbankerna har förbundet dock anfört att frågan om representation för de anställda även på kontorsstyrelsenivå kan aktualiseras, om den föreslagna kommunala representationen i de lokala kontorsstyrelserna skulle innebära att dessa får ökad betydelse och därmed en på sikt stärkt ställning. Regionstyrelserna har av den centrala bankstyrelsen ofta utrustats med betydande självständiga befogenheter. Därför är det väsentligt att arbetstagarrepresentationen i den centrala styrelsen kompletteras med representation i regionstyrelse eller motsvarande organ.

De delegatgrupper såsom arbetsutskott och liknande, som ibland utses inom den centrala styrelsen, har ofta styrelsens uppdrag att avgöra många för banken och därmed för de anställda viktiga frågor. De av regeringen utsedda offentliga styrelserepresentanterna i vissa affärsbanker ges enligt banklagen rätt att ingå i dessa grupper. Motsvarande regler bör enligt bankmannaförbundet införas för arbetstagarrepresentanterna. Förbundet anser i likhet med bankinspektionen att – med hänsyn till den centrala bankstyrelsens övergripande ansvar och kontrollerande funktion – representation av bankstyrelseledamöter är mest meningsfull i sådana centrala ledningsorgan som bl. a. förbereder styrelsens beslut. Härmed avses i första hand bankernas direktioner (ledningsgrupper) och liknande beslutsorgan som, förutom att de har tilldelats beslutsrätt i en rad betydelsefulla frågor, också förbereder styrelseärenden såväl vad gäller planerings- och budgetfrågor som enskilda ärenden.

En facklig representation på nivåer under styrelsen förordas också av *SACO/SR*. Styrelsearbetet har i huvudsak upplevts som insyn och samråd. Detta talar för att de bankanställdas medbestämmande måste kompletteras med representation även på andra nivåer inom bankerna, t. ex. i regionala styrelser, direktioner, arbetsutskott m. fl. organ, där bl. a. ur personalsynpunkt viktiga frågor behandlas.

Negativa till lagregler om arbetstagarrepresentation i de nämnda organen inom bankerna är *bankföreningen*, *BAO*, *PK-banken* och *sparbanksföreningen*. Samtliga ansluter sig i allt väsentligt till bankinspektionens uttalanden. De anser sålunda att det med hänsyn till olikheter i bankernas storlek och organisation är svårt att fastlägga generella regler och att goda förutsättningar finns att i samförstånd mellan varje bank och dess anställda skapa erforderliga former för medinflytande, i den mån sådana inte redan har etablerats. *PK-banken* anför bl. a. att bankens organisation och arbetsformer kan behöva ändras och att en bundenhet i fråga om facklig representation i vissa beslutsorgan kan innebära en låsning, som inte gagnar några intressen.

När det gäller representation för de anställda i de lokala föreningsbankernas, dvs. jordbrukskassornas styrelser framhåller *Sveriges föreningsbankers*

förbund starkt det nära organisatoriska samband som finns inte bara mellan regionbank och lokalbank utan även mellan lokalbankerna inbördes. Detta gör att personalen i dessa banker bör betraktas som en personaladministrativ enhet och att någon särskild representation i de lokala föreningsbankernas styrelser inte är motiverad. Förbundet konstaterar med tillfredsställelse att dessa synpunkter delas av bankinspektionen.

I fråga om styrelsearbetets former och innehåll anser *bankmannaförbundet* att enkäten har visat att dagordning eller föredragningslista och annat material avsett att behandlas på styrelsesammanträdena endast i begränsad omfattning utsänds till styrelseledamöterna i god tid före sammanträdena. Ett sådant förfarande medverkar till att styrelsens arbete uppfattas som en formalitet. Även om lämpligheten av att lagfästa regler om hithörande frågor kan diskuteras, anser *bankmannaförbundet* att det är av utomordentlig betydelse att lagstiftarens uppfattning om vad som skall anses vara god sed vid styrelsearbetet kommer till klart uttryck. Till god sammanträdesordning hör även att tillställa styrelseledamöter och suppleanter protokoll från sammanträdena. För arbetstagarrepresentanterna är de nu upptagna frågorna av stort intresse vad gäller samrådsmöjligheter och vidareinformation till de anställda. Förbundet motsätter sig självfallet inte att information av banksekret natur utesluts från i förväg utsänt material och från utsända protokoll.

Sparbanksföreningen delar *bankmannaförbundets* uppfattning att styrelseledamöternas möjligheter att på ett meningsfullt sätt delta i styrelsearbetet ökar om föredragningslista och övriga handlingar utsänds i förväg. Detta är emellertid ett generellt problem som gäller lika för alla ledamöter och bör därför inte regleras i en lagstiftning som gäller endast de bankanställdas representanter. I stället måste varje banks styrelse på egen hand finna ett effektivt arbetssätt. Praktiska skäl kan i vissa fall tala för att förhandsinformation inte kan distribueras till styrelsens medlemmar. Sparbanksföreningen avstyrker därför en generell lagregel i denna fråga.

BAO och *bankföreningen* anser i likhet med bankinspektionen att det av sekretessskäl måste iakttas stor försiktighet vid utsändandet av material till styrelsens ledamöter. Liksom inspektionen anser *bankföreningen* att en dagordning, som inte specifikt anger ärenden av sekret natur, jämte annat icke sekret material bör kunna utsändas före styrelsesammanträde. Däremot finns det knappast anledning att införa lagbestämmelser härom. Även beträffande styrelseprotokollen begränsar sekretessskäl möjligheten till distribution. Arbetstagarledamöterna har goda möjligheter att ta del av originalprotokollet på den plats där det förvaras av banken.

Rätten till information och samråd mellan facklig styrelseledamot och de anställda bör enligt *bankmannaförbundet* fastslås i lagen. Styrelsen skall inte kunna fatta generella beslut om sekretess, som hindrar intern information och samråd i den fackliga organisationen. Förbundet delar bankinspektionens uppfattning att enskilda kreditärenden inte bör vara

föremål för förhandssamråd och vidareinformation. Frågor som omfattas av banksekretess, dvs. frågor om enskilda förhållande till banken, har sällan sådant intresse för de anställda att konflikter mellan banksekretess och informationsbehov ter sig sannolika. Bortsett från ärenden som omfattas av banksekretess är en bank jämförbar med vilket företag som helst. De ärenden som en bankstyrelse har till behandling bör med nämnda undantag från informationssynpunkt bedömas på samma sätt som i andra företag.

BAO, bankföreningen och sparbanksföreningen avstyrker bankmannaförbundets förslag om att lagfästa en ovillkorlig rätt för arbetstagarledamot att vidareinformera och samråda med övriga anställda. Enligt *BAO*:s mening borde nuvarande praxis, som innebär att styrelsen fattar beslut i frågan, vara tillfyllest. Bankföreningen och sparbanksföreningen ansluter sig till bankinspektionens uppfattning att vissa frågor bör undantas från arbetstagsamråd och information till medanställda, nämligen dels frågor som omfattas av banksekretess, dels frågor i vilka banken själv har ett sekretessintresse, t. ex. om etablering, fastighetsförvärv, utnämningar och vissa andra personalfrågor. Bankinspektionens uppfattning synes enligt bankföreningen överensstämma med vad departementschefen uttalade i denna fråga vid den nuvarande försökslagstiftningens tillkomst (prop. 1973:186 s. 32).

PK-banken framhåller att sekreteshänsyn, särskilt gentemot tredje man, måste i en bankverksamhet alltid komma att tillmätas stor betydelse. Banken ansluter sig därför till bankinspektionens uppfattning att vissa frågor bör undantas från arbetstagsamråd och vidareinformation.

4.2 Försäkringsområdet

Remissinstanserna anser liksom försäkringsinspektionen att utvärderingen i stort sett har gett ett positivt resultat och att styrelserepresentationen för de anställda har genomförts problemfritt i försäkringsbolagen. En permanent lagstiftning förordas av *Försäkringsbolagens förhandlingsorganisation (FFO)*, *Försäkringstjänstemannaförbundet (FTF)* och *SACO/SR*.

För en förlängd försökslagstiftning uttalar sig endast *Folksam*, som ansluter sig till försäkringsinspektionens förslag. *Folksam* konstaterar därvid att inspektionens förslag väl sammanfaller med *Folksam*s erfarenheter. Anvisningen om förhandlingar för att finna fastare former för styrelserepresentation uppfattar *Folksam* som lämplig med hänsyn till de olika förutsättningar som råder.

FFO anser att lagen bör permanentas i oförändrat skick. Sökandet efter ändamålsenliga och tillfredsställande metoder för samråd och beslutsmedverkan kommer att i hög grad påverkas av den förestående omdaning av arbetsrätten. Den nya lagstiftningen på detta område kommer att snart leda fram till nya företagsanpassade samverkansformer som tillförsäkrar de anställda en kontinuerlig påverkan på de mest intressanta och viktiga besluten i företaget. Arbetstagarrepresentation i styrelsen är en samverkans-

form bland många för att tillgodose och tillvarata intresset för medinflytande från de anställdas sida. Representationens storlek måste dock bedömas genom en intressentavvägning, varvid det konsumentbetonade inslaget i försäkringsrörelsen måste särskilt beaktas. Övriga instrument för medinflytande i företagen kan komma att medföra en höggradig personalpåverkan på besluten i den löpande förvaltningen. Behovet av insyn och deltagande i styrelsens kontrollerande och planerande verksamhet måste därför anses vara rimligt tillgodosett genom nu gällande lagbestämmelser.

SACO/SR anför bl. a. att styrelsearbetet i huvudsak har upplevts som insyn och samråd. Detta talar för att medbestämmandet kan behöva kompletteras med representation även på andra nivåer, t. ex. i arbetsutskott m. fl. organ, där bl. a. ur personalsynpunkt viktiga frågor behandlas. De försäkringsanställda får inte ges en särställning gentemot anställda i aktiebolag och motsvarande. *SACO/SR* tillstyrker att lagen i övrigt ersätts av en permanent lagstiftning om styrelserepresentation för de anställda i försäkringsbolag.

FTF anser det inte acceptabelt med en ytterligare förlängning av försöksperioden. Systemet har prövats i drygt 2 år. Under denna period har inget remissorgan påvisat några nackdelar med systemet. Tvärtom synes flertalet ha den uppfattningen att styrelserepresentationen har medfört påtagliga fördelar för såväl arbetsgivaren som arbetstagaren. Det är därför angeläget att försökslagstiftningen ersätts med en permanent lag. En sådan ny lag kan dock kringgås, t. ex. genom att styrelserna inrättar arbetsutskott eller andra liknande organ. För den skull är det helt nödvändigt att arbetstagarna också i dessa organ tillförsäkras representation via lagligt stöd.

FTF berör också frågan om antalet ledamöter. Förbundet har som sin principiella målsättning att arbetstagarna skall tillförsäkras en med arbetsgivarna jämbördig ställning. Denna uppfattning skall självfallet inte uppfattas så att förbundet i alla lägen eftersträvar hälften av styrelseposterna. I den mån statsmakterna vill bereda plats för andra intressenter än arbetsgivare och arbetstagare, t. ex. konsumenter eller offentliga företrädare, i försäkringsföretagens styrelser innebär *FTF*'s uppfattning en gentemot arbetsgivaren jämbördig ställning i övrigt. Detta innebär att arbetsgivare och arbetstagare, sedan övriga intressenter tillträtt sitt antal platser, delar lika på återstoden av platserna.

Det av *FTF* förordade systemet kan enligt förbundet möjligen vara en för tidigt väckt tanke att genomföra omedelbart i samband med en permanentning av lagstiftningen. I så fall vill *FTF* dock att antalet arbetstagarledamöter i förhållande till arbetsgivarledamöterna utökas i styrelsen och andra organ. Detta skulle kunna ske genom någon kvoteringsregel. I övrigt hänvisar förbundet till vad som har anförts i dess yttrande till försäkringsinspektionen i samband med utvärderingen.

Det kan slutligen nämnas att *Försäkringsanställdas förbund* och *Svenska försäkringsbolags riksförbund* har avstått från att yttra sig vid remissbehand-

lingen. Försäkringsanställdas förbund, som företräder de anställda inom Folksam, har avgivit yttrande till försäkringsinspektionen i samband med utvärderingen. Yttrandet har redovisats under avsnitt 3.3.

5 Föredraganden

5.1 Allmänna synpunkter

Genom lagen (1972:829) om styrelserepresentation för de anställda i aktiebolag och ekonomiska föreningar fick de anställdas lokala fackliga organisationer rätt att utse två ledamöter i styrelsen för företag med mer än 100 anställda. Undantagna från lagen är bl. a. bankaktiebolag, försäkringsaktiebolag och ekonomiska föreningar inom jordbrukskasserörelsen.

De anställda i bankinstitut och försäkringsbolag som har minst 50 anställda fick rätt till styrelserepresentation genom lagen (1973:1093) om styrelserepresentation för de anställda i bankinstitut och försäkringsbolag. Lagen trädde i kraft den 1 januari 1974. Skälet till att dessa institut särbehandlades var främst att banklagarnas bestämmelser om styrelse i bankinstitut föranledde särskilda överväganden. Begränsningar finns sålunda i fråga om det totala antalet styrelseledamöter och antalet anställda som får ingå i styrelsen. Med hänsyn till försäkringsbolagens roll som kreditmarknadsinstitutioner ansågs det lämpligt att de anställdas styrelserepresentation i dessa bolag löstes i nära anslutning till vad som kom i fråga för bankinstitutet.

Båda lagarna om styrelserepresentation för de anställda är av försökskaraktär och gäller till den 1 juli 1976. På regeringens uppdrag har den hittills pågående försöksverksamheten blivit utvärderad. På grundval av de erfarenheter som har gjorts under försöksperioden gäller det att nu ta ställning till frågan om de anställdas styrelserepresentation i fortsättningen. Frågan om styrelserepresentation för de anställda i aktiebolag och ekonomiska föreningar i allmänhet kommer senare denna dag att behandlas av chefen för industridepartementet. Frågan om styrelserepresentation för de anställda i bankinstitut och försäkringsbolag bör också i fortsättningen behandlas särskilt. Med hänsyn till att många spörsmål är gemensamma i de båda lagstiftningsärendena har de beretts i samråd mellan mig och chefen för industridepartementet. Jag vill redan nu förutskicka att de förslag som läggs fram i fråga om bankinstitut och försäkringsbolag överensstämmer i allt väsentligt med vad som föreslås i fråga om aktiebolag och ekonomiska föreningar.

Lagen om styrelserepresentation för de anställda i bankinstitut och försäkringsbolag omfattar bankaktiebolag, sparbanker, centralkassor för jordbrukskredit, försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag. En förutsättning är att företaget undet det senaste räkenskapsåret här i landet sysselsatt i genomsnitt minst 50 arbetstagare. De anställda har rätt att utse två ledamöter i styrelsen (arbetstagarledamöter) och en suppleant för varje

sådan ledamot. Även om antalet anställda inte uppgår till 50, kan bolagsstämma, sparbanks huvudmän eller centralkassas stämma besluta att lagen skall tillämpas på företaget eller att flera än två arbetstagarledamöter får utses av de anställda. Hänsyn skall inte tas till arbetstagarledamot vid tillämpningen av de regler i banklagarna som begränsar antalet styrelseledamöter och befattningshavares möjlighet att utses till styrelseledamot.

Beslut om att arbetstagarrepresentation skall inrättas i ett företag fattas av lokal facklig organisation, som är bunden av kollektivavtal i förhållande till företaget och som omfattar mer än hälften av arbetstagarna inom företaget. Särskilda regler gäller om de anställda tillhör olika sådana organisationer. Arbetstagarledamöter utses av lokal facklig organisation och skall utses bland de anställda hos företaget. I fråga om försäkringsbolag, som är koncernbolag, får arbetstagarledamot dock utses bland de anställda i annat koncernbolag inom samma koncern. Försäkringsbolag kan undantas från lagens tillämpning, om arbetstagarrepresentation skulle medföra väsentliga olägenheter för bolaget. I sådant fall skall föreskrivas åtgärder som på annat sätt tillgodoser arbetstagarnas intresse av insyn och inflytande i företaget. Fråga om undantag prövas av regeringen.

På regeringens uppdrag har bankinspektionen och försäkringsinspektionen utvärderat försöksverksamheten såvitt avser bankinstitut resp. försäkringsbolag. Arbetet har bedrivits i nära samarbete med berörda arbetsmarknadsorganisationer. En motsvarande utvärdering i fråga om styrelserepresentation för de anställda i övriga aktiebolag och ekonomiska föreningar har gjorts av statens industriverk.

Jag skall i det följande ta upp några huvudpunkter i utvärderingen och hänvisar i övrigt till avsnitt 3.2 och 3.3, där inspektionernas utvärdering redovisas utförligare.

Lagfäst rätt till styrelserepresentation föreligger vid 75 bankinstitut med hänsyn till den nu gällande storleksgränsen 50 anställda. Rätten har utnyttjats vid samtliga banker utom en, nämligen Svenska Handelsbanken. I denna bank är representation i styrelsen ordnad via en särskild stiftelse som förvaltar aktier som de anställda äger i banken. Styrelserepresentation för de anställda finns f. n. i 13 (inkl. Svenska Handelsbanken) av totalt 14 affärsbanker, i 51 av sammanlagt 216 sparbanker och i 11 av totalt 12 centralkassor för jordbrukskredit. Ingen bank har utnyttjat möjligheten att besluta om att lagen skall tillämpas på banken trots att antalet anställda är mindre än 50. I några sådana banker finns styrelserepresentation utan tillämpning av lagen. På försäkringsområdet finns f. n. styrelserepresentation i 27 försäkringsbolag, varav två bolag med mindre än 50 anställda frivilligt beslutat tillämpa lagen. Ett bolag med mer än 50 anställda har efter beslut av regeringen medgetts undantag från lagen på vissa villkor.

Försöksverksamheten vid både banker och försäkringsbolag har enligt inspektionernas utvärdering utfallit övervägande positivt. Styrelserepresentationen för de anställda har sålunda genomförts i stort sett utan problem.

De anställdas deltagande i styrelsearbetet upplevs i huvudsak som insyn och samråd och som ett komplement till andra former för medinflytande. Arbetstagarrepresentanternas insatser har främst avsett frågor om arbetsmiljö och personalpolitik.

Enligt utvärderingen anser arbetstagarrepresentanterna att den gällande lagen bör ändras på några punkter. Kraven på ändringar går bl. a. ut på att storleksgränsen 50 anställda för rätt till styrelserepresentation bör slopas. Representation för de anställda anses befogad också i arbetsutskott, direktions- och liknande organ, som förbereder styrelseärenden. Från de bankanställdas sida krävs representation i bankernas regionala styrelser.

Bankinspektionen och försäkringsinspektionen anser att försökstiden vid utvärderingen är alltför kort för att definitivt avgöra hur en permanent lagstiftning skall se ut. Inspektionerna förordar därför att försöksperioden förlängs. Remissinstanserna delar uppfattningen att erfarenheterna av försöksverksamheten är övervägande positiva. Så gott som alla instanserna både på arbetstagar- och arbetsgivarvidan förordar att lagstiftningen nu permanentas. Arbetsgivarorganisationerna förutsätter därvid att en ny lag får samma innehåll som den gällande. Bankmannaförbundet och försäkringstjänstemannaförbundet framför däremot krav på vissa ändringar i lagen.

För egen del vill jag framhålla följande. Försöksverksamheten med styrelserepresentation för de anställda i bankinstitut och försäkringsbolag har enligt de utvärderingar som nu har gjorts i stort sett utfallit mycket väl. De anställda har utnyttjat sin rätt till styrelserepresentation i alla bank- och försäkringsföretag som omfattas av lagen och där de inte redan är representerade på annat sätt. Genom sina representanter i styrelserna har de anställda fått möjlighet att följa och delta i beslutsprocessen i företagets högsta beslutande organ i frågor som har betydelse för dem. Reformen har gett de anställda möjlighet till en bättre insyn i och ett ökat inflytande på sitt företags verksamhet och kan sålunda ses som en viktig del i den pågående demokratiseringen inom arbetslivet. Den omfattande utvärdering som har gjorts av industriverket i fråga om styrelserepresentation i aktieföretag och ekonomiska föreningar – ca 1 500 företag – överensstämmer i stort sett med erfarenheterna från bankerna och försäkringsbolagen.

Försökstiden har som inspektionerna framhållit varit förhållandevis kort. Med hänsyn till att erfarenheterna av försöksverksamheten är så goda anser jag emellertid att det nu finns tillräckligt underlag för att göra lagstiftningen ej tidsbegränsad och för att bedöma hur en permanent lag bör utformas. Chefen för industridepartementet kommer senare denna dag att föreslå regeringen att lägga fram förslag om en permanent lag för aktieföretag och ekonomiska föreningar.

Den gällande lagen bör läggas till grund för den nya permanenta lagen. Liksom hittills bör lagstiftningen alltså utgå från att de anställda skall ha minoritetsrepresentation och att deras lokala fackliga organisationer får besluta om styrelserepresentation skall inrättas eller inte. Om styrelserepre-

sentation i ett företag anses vara en mindre lämplig form för samarbete mellan de anställda och företaget, kan de anställdas fackliga organisationer i stället träffa överenskommelser om andra former för insyn och inflytande i företaget.

Jag vill framhålla att en permanentning av lagen om de anställdas styrelserepresentation givetvis inte innebär att lagreglerna på området skall anses slutgiltiga. Det förslag till ny lag om medbestämmande i arbetslivet som chefen för arbetsmarknadsdepartementet senare denna dag avser att anmäla innehåller viktiga nyheter i fråga om de anställdas inflytande och medbestämmande i företagen. I princip varje fråga som rör förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare kommer att kunna tas upp till förhandling och regleras i avtal. Jag vill inte utesluta att det så småningom kan bli aktuellt att se över lagstiftningen om de anställdas styrelserepresentation på grund av erfarenheter av redan genomförd och kommande lagstiftning på det företagsdemokratiska området.

5.2 Tillämpningsområde

Vid utvärderingen och remissbehandlingen har bankmannaförbundet föreslagit ändringar i fråga om vilka slag av företag som lagstiftningen bör omfatta. Förbundet anser att rätten till styrelserepresentation bör utsträckas till de tre branschorganen Svenska bankföreningen, Svenska sparbanksföreningen och Sveriges föreningsbankers förbund. De båda föreningarna motsätter sig bankmannaförbundets förslag bl. a. av det skälet att deras styrelser inte fattar några beslut av övergripande karaktär som är direkt bindande för medlemsbankerna.

För egen del vill jag påpeka att bankföreningen och sparbanksföreningen är organiserade som ideella föreningar. Frågan om styrelserepresentation för de anställda i sådana föreningar bör enligt min mening bedömas enhetligt för alla föreningar av denna typ. Jag är ense med chefen för industridepartementet att lagstiftningen inte heller fortsättningsvis bör omfatta sådana föreningar. Jag vill alltså inte förorda att lagen om styrelserepresentation skall omfatta de två nämnda branschorganen. I konsekvens härmed bör lagen inte heller omfatta motsvarande organ inom jordbrukskassereörelsen, dvs. Sveriges föreningsbankers förbund.

En särskild fråga är om rätt till styrelserepresentation skall införas också för de anställda i andra kredit- och försäkringsinrättningar än sådana som omfattas av den gällande lagen. Jag tänker närmast på sådana inrättningar som landshypoteks- och stadshypoteksinstitutionerna samt understödsföreningarna. De flesta understödsföreningarna har över huvud taget inga anställda och föreningarna inom hypoteksinstitutionerna i regel endast ett fåtal arbetstagare. Till följd av den storleksgräns i fråga om antalet anställda som jag kommer att föreslå i det följande skulle lagen f. n. inte bli tillämplig på mer än ett av dessa institut. Med hänsyn härtill och till inrättningarnas

speciella art och organisationsform är jag inte beredd att nu förorda att lagen skall omfatta också dessa slag av inrättningar.

Jag återkommer senare till frågan om de anställdas styrelserepresentation i koncernföretag. Jag vill emellertid redan nu ta upp en närbesläktad fråga, nämligen frågan om sådan representation i föreningsbankerna, dvs. jordbrukskassor och centralkassor för jordbrukskredit.

Enligt nuvarande lag avses med anställda i centralkassa också de anställda i ansluten jordbrukskassa. Detta innebär att en centralkassa tillsammans med anslutna jordbrukskassor betraktas som en enhet och att de anställda inom en sådan enhet utser arbetstagarledamöter i centralkassans styrelse. I jordbrukskassornas styrelser finns däremot ingen lagfäst representation för de anställda. Något krav på ändring i lagen i detta avscende har inte framförts. Föreningsbankernas förbund har uttryckligen motsatt sig att de anställda inom ett centralkasseområde inte betraktas som en enda personalgrupp. Av de över 400 lokala kassorna är det f. n. bara 14 som har över 10 anställda, varav endast en har något mer än 20 anställda. I samtliga 11 centralkassestyrelser, där personalrepresentation är införd har minst en arbetstagarledamot utsetts bland de anställda vid ansluten jordbrukskassa.

Jag anser med hänsyn till vad som nu har anförts att lagen bör innehålla samma regler som tidigare i fråga om de anställda inom centralkassor och anslutna jordbrukskassor. Om ändrade förhållanden skulle medföra ett annat ställningstagande från de anställda inom jordbrukskasserörelsen är jag givetvis beredd att ompröva frågan.

Som jag tidigare har nämnt omfattar den gällande lagen banker och försäkringsföretag med minst 50 anställda. Bankmannaförbundet och försäkringstjänstemannaförbundet föreslår att gränsen slopas och att rätt till styrelserepresentation alltså skall föreligga i alla bankinstitut och försäkringsbolag oavsett antalet anställda. Bankföreningen och övriga arbetsgivarorganisationer vill behålla nuvarande storleksgräns under hänvisning till bl. a. praktiska problem som kan uppstå i de minsta företagen.

För egen del vill jag erinra om att den nuvarande gränsen 50 anställda valdes för att ett lämpligt antal bankinstitut och försäkringsbolag skulle omfattas av försöksverksamheten. Från principiell synpunkt kan skäl anföras för att den nya lagen bör avse alla företag oavsett antalet anställda. Man kan emellertid inte bortse från att styrelserepresentation för de anställda i de minsta företagen kan medföra praktiska problem. I företag med endast få anställda kan dessa för övrigt genom personliga kontakter mera informellt framföra sina synpunkter till företagsledningen och få sina krav på insyn och inflytande tillgodosedda. Enligt det tidigare nämnda lagförslaget om medbestämmande i arbetslivet får de anställda i alla företag, oavsett antalet anställda, möjlighet till insyn och inflytande i former som är anpassade till det enskilda företaget. Det kan därför finnas skäl att avvakta erfarenheterna av arbetsrättsreformen, innan man tar slutlig ställning till frågan om även de anställda i de minsta företagen bör ges lagfäst rätt till sty-

relserrepresentation.

På grund av vad jag nu har anfört förordar jag alltså att lagens tillämpningsområde liksom hittills begränsas till banker och försäkringsbolag med ett visst antal anställda. Enligt min mening bör storleksgränsen nu lämpligen sänkas till 25 anställda. Denna gräns har använts i vissa företagsnämndsavtal för att skilja småföretag från andra företag. Chefen för industridepartementet kommer senare denna dag att föreslå samma gräns i fråga om styrelserrepresentation för de anställda i aktiebolag och ekonomiska föreningar. Som jag nyss har antytt får det bero på erfarenheterna under de närmaste åren om det finns skäl att ytterligare sänka storleksgränsen såvitt gäller banker och försäkringsbolag.

Med den lösning jag nu har förordat kommer lagstiftningen att på bankområdet omfatta 13 bankaktiebolag liksom f. n., ca 75 sparbanker mot f. n. ett 50-tal och 12 centralkassor mot f. n. 11. Att storleksgränsen sänks får alltså främst betydelse för de anställda i sparbankerna. På försäkringssidan kommer lagen att omfatta ca 50 försäkringsbolag mot f. n. 27. Antalet riksbolag ökar från 22 till 36. För läns- och häradsbolagen innebär förslaget en ökning av tillämpningsområdet från 5 till 13 med nuvarande antal anställda.

De nuvarande lagarna om de anställdas styrelserrepresentation innehåller ingen regel om vad som avses med begreppet anställd. Beräkningsmetoderna har hittills varierat och medfört en viss osäkerhet. En definition av begreppet anställd bör därför tas in i lagen. För banker och försäkringsbolag bör begreppet anställd ha samma innebörd som för aktiebolag och ekonomiska föreningar. Jag kan därför hänvisa till vad chefen för industridepartementet kommer att anföra i denna fråga.

5.3 Styrelserrepresentationens omfattning

Enligt den gällande försökslagstiftningen får de anställda utse två styrelseledamöter, dvs. arbetstagarledamöter, och två suppleanter. Bankmannaförbundet föreslår att antalet arbetstagarledamöter anges till minst två och ökas i större styrelser. Som ett alternativ föreslås att suppleanterna får rätt att närvara och yttra sig vid styrelsesammanträdena. Försäkringstjänstemannaförbundet förordar också att antalet arbetstagarledamöter ökas i större styrelser, t. ex. genom någon kvotregel. Förslagen möter kritik av arbetsgivarorganisationerna. Från bankhåll framhålls bl. a. att styrelserna inte bör vara för stora och att antalet arbetstagarrepresentanter inte bör vara större än i näringslivet i övrigt.

Jag vill erinra om att frågan om bankstyrelsernas storlek behandlades ingående i samband med försökslagstiftningens tillkomst. Jag anförde därvid bl. a. (prop. 1973:186 s. 29) att jag ansåg det angeläget att bankstyrelserna inte blir för stora och att resultatet av försöksverksamheten borde avvaktas innan eventuella ändringar i de nuvarande reglerna om styrelsernas storlek

övervägdes. I lagen om styrelserepresentation anges f. n. att hänsyn inte skall tas till arbetstagarledamot vid tillämpningen av reglerna i banklagen och jordbrukskasselagen om högsta antal styrelseledamöter.

Vid utvärderingen har bankinspektionen konstaterat att lagstiftningen inte har medfört några komplikationer i fråga om högsta antalet styrelseledamöter. Enligt inspektionen är därför någon lagändring inte påkallad i detta avseende och inte heller i fråga om de regler som begränsar antalet styrelseledamöter som är befattningshavare i banken. Jag delar inspektionens uppfattning på denna punkt.

I fråga om antalet arbetstagarrepresentanter anser jag – i likhet med vad chefen för industridepartementet senare kommer att föreslå regeringen – att det inte finns skäl att nu ändra lagen så att antalet ökas till mer än som f. n. två ordinarie ledamöter och två suppleanter. Däremot anser jag bl. a. för att tillgodose behovet av kontinuitet i styrelsefunktionen för de anställda att arbetstagarledamöternas suppleanter bör ges rätt att närvara och yttra sig vid alla styrelsesammanträden, även om de ordinarie ledamöterna är närvarande.

I detta sammanhang vill jag nämna att något hinder att tillsätta endast en ledamot och en suppleant som representant för de anställda inte föreligger enligt lagen, om parterna är ense om en sådan ordning.

5.4 Arbetstagarrepresentation i arbetsutskott, regionstyrelser m. m.

Enligt försökslagstiftningen har de anställda rätt till representation i styrelsen men inte i styrelsens arbetsutskott, direktion eller liknande organ. Bankmannaförbundet, försäkringstjänstemannaförbundet och SACO/SR vill ha rätt för de anställda att vara representerade i sådana organ. Bankmannaförbundet anser vidare att de anställda bör vara representerade i de regionstyrelser eller motsvarande organ som numera finns i de större bankerna. I de lokala kontorsstyrelserna anser förbundet däremot att representation för de anställda åtminstone tills vidare har ett begränsat värde.

Vid utvärderingen har bankinspektionen konstaterat att organ som direktioner, arbetsutskott och regionstyrelser inte är reglerade i lag och att det är svårt att ge generella riktlinjer bl. a. med hänsyn till att varje bank internt får bestämma sin organisation. Både bankinspektionen och försäkringsinspektionen anser att det bör vara möjligt att komma överens mellan varje företag och dess anställda. Arbetsgivarorganisationerna och PK-banken anför att frågan bör lösas förhandlingsvägen med hänsyn till olikheterna i företagens storlek och organisation.

För egen del vill jag framhålla att representation för de anställda på grund av överenskommelser redan finns i de regionstyrelser eller motsvarande organ som är inrättade i tre av de fyra största affärsbankerna och i fyra större sparbanker. De anställda har i regel en ledamot i sådan styrelse. I en affärsbank har personalrepresentanten bara rätt att närvara och yttra sig.

Överenskommelser om att arbetstagarrepresentant får ingå i direktion eller arbetsutskott förekommer endast i PK-banken, några större sparbanker och i ett försäkringsbolag, nämligen Folksam. Enligt överenskommelse år 1974 om nya former för de anställdas inflytande och beslutsmedverkan är de anställda i Folksam representerade förutom i styrelsen också i andra beslutsorgan med en ledamot i t. ex. direktionens olika utskott.

Jag finner det motiverat att de anställda nu i lagen ges möjlighet till insyn och inflytande också i direktion, arbetsutskott eller annat organ, där flera för personalen viktiga frågor förbereds och därvid ofta i praktiken avgörs. Enligt min mening bör en av arbetstagarrepresentanterna ha rätt att delta i överläggningarna när sådant organ, bestående av särskilt utsedda styrelseledamöter eller befattningshavare i företaget, förbereder ärende som senare skall avgöras av styrelsen. Arbetstagarrepresentantens rätt att delta i arbetet inom direktion eller annat liknande organ kommer alltså att bli densamma som f. n. tillkommer offentlig styrelserepresentant i affärsbankerna.

Vad gäller frågan om rätt till arbetstagarrepresentation i banks regionsstyrelse och liknande topporgan för visst geografiskt område finns inom vissa banker en väl utvecklad organisation för beslutsfattandet på denna nivå under huvudstyrelsen. De nu avsedda organen har i betydande utsträckning fått rätt att besluta i viktiga frågor inom sitt geografiska område på grund av delegering från styrelsen. De anställda inom sådan region bör därför i lagen ges rätt till arbetstagarrepresentation i regionstyrelsen. Detta innebär med andra ord att den ordning som i princip redan tillämpas av flertalet berörda stora banker blir lagfäst. Rätten till styrelserepresentation bör avse en ledamot jämte suppleant i regionstyrelsen eller, som t. ex. i Götabanken, direktion med samma funktion som regionstyrelse. Jag förordar tillika att personalrepresentanten i regionstyrelse skall – i likhet med representanten i huvudstyrelsen – ha rätt att delta i beredningen av styrelseärenden.

Det ligger närmast till hands att personalrepresentanten i regionstyrelse utses bland de anställda inom regionbankens område. Hinder bör dock inte föreligga att utse annan anställd inom banken, t. ex. arbetstagarrepresentant i huvudstyrelsen.

Rätten till arbetstagarrepresentation i arbetsutskott liksom i regionstyrelse bör tillkomma den största lokala arbetstagarorganisationen. Rätten att utse suppleant bör följa samma princip, om inte annat överenskoms mellan arbetstagarorganisationerna.

5.5 Koncernfrågor

Enligt gällande lag om styrelserepresentation för de anställda finns inga särskilda regler för koncernföretag utom i fråga om försäkringsbolag. Arbetstagarledamot i försäkringsföretag som är koncernbolag får utses också bland anställda i annat bolag inom samma koncern. Denna undantagsregel tillkom med tanke på de fall där samma personer bildar styrelse i olika

koncernbolag och gör det möjligt att samma arbetstagarrepresentanter får vara styrelseledamöter i flera koncernbolag.

Vid utvärderingen har inga speciella problem framkommit i fråga om styrelserepresentation i koncernbolag på försäkringsområdet. Bankmannaförbundet yrkar såvitt avser bankområdet att de anställda får styrelserepresentation i koncernledning, t. ex. för de sparbanksägda aktiebolagen. Med koncernledning avses här moderföretags styrelse. Sparbanksföreningen anser att sakskalet kan tala för bankmannaförbundets krav. Föreningen framhåller dock att frågan bör regleras enhetligt för hela näringslivet.

Jag vill påpeka att industriverket i sin utvärdering av försöksverksamheten i fråga om aktiebolag och ekonomiska föreningar föreslår att de anställda inom en koncern skall få rätt till styrelserepresentation i moderbolaget. De anställda i dotterbolag och dotterdotterföretag skulle alltså – förutom rätten att utse arbetstagarrepresentanter i det egna företagets styrelse – ha rätt att tillsammans med de anställda i moderbolaget välja representanter i koncernstyrelsen, dvs. moderföretagets styrelse. Förslaget har överlag tillstyrkts vid remissbehandlingen. Enligt vad jag har inhämtat kommer chefen för industridepartementet att föreslå regeringen att genomföra industriverkets förslag.

Med hänsyn till vad jag nu har anfört anser jag att en motsvarande regel om koncernstyrelserepresentation bör införas också för de anställda i bankinstitut och försäkringsbolag. Rätten till styrelserepresentation i ett moderföretag bör alltså tillkomma samtliga anställda inom koncernen. De anställda i t. ex. de bankägda factoring- och leasingbolagen får sålunda rätt att delta i valet av arbetstagarrepresentanter också i ägarbanks styrelse tillsammans med de i banken anställda. I konsekvens härmed bör arbetstagarrepresentant i moderbolags styrelse kunna utses bland de anställda i annat företag inom samma koncern. Jag förordar alltså att regler med detta innehåll ges i den nya lagen.

Liksom f. n. bör vidare gälla att i försäkringsbolag som är koncernbolag, dvs. även i fråga om dotterföretag, får arbetstagarrepresentant utses bland de anställda inom koncernen.

Den nuvarande aktiebolagslagens definition av en koncern förutsätter att moderföretaget är ett svenskt aktiebolag. Enligt den nya aktiebolagslagen (1975:1385), som träder i kraft den 1 januari 1977, innebär koncernbegreppet i sak inte någon avvikelse från vad som f. n. gäller. Om ett aktiebolag äger så många aktier eller andelar i en annan juridisk person att det har mer än hälften av rösterna för samtliga aktier eller andelar, är det förre bolaget moderbolag och den andra juridiska personen dotterföretag. Detsamma gäller om ett aktiebolag i annat fall på grund av aktie- eller andelsinnehav eller avtal har ett bestämmande inflytande över juridisk person och en betydande andel i resultatet av dess verksamhet (1 kap. 2 § nya aktiebolagslagen). Koncernbegreppet i styrelserepresentationslagen bör ha motsvarande innebörd som enligt aktiebolagslagen, dvs. under förut-

sättning att moderföretaget är bankinstitut eller försäkringsbolag som omfattas av lagen.

5.6 Styrelsearbetets former och innehåll

Nuvarande lag om de anställdas styrelserepresentation innehåller inga regler om styrelsearbetets former och innehåll. För arbetstagarledamöter liksom för övriga styrelseledamöter gäller de bestämmelser som finns i aktiebolagslagen, banklagen och motsvarande lagar. I praktiken ankommer det på styrelsen i varje företag att själv avgöra formerna för styrelsearbetet och dess innehåll.

Enligt inspektionernas utvärdering av försöksverksamheten har arbetstagarledamöterna i stort sett utan nämnvärda problem kunnat följa och delta i styrelsens behandling av olika frågor. Bankinspektionen framhåller att möjligheterna att i förväg lämna information till styrelseledamöterna om ärenden som skall behandlas på styrelsesammanträde är avsevärt begränsade på grund av den banksekretess som gäller främst i kreditärenden. Enligt inspektionen finns det inte anledning att i lag reglera sådana frågor av praktisk natur som gäller utsändande av dagordning och andra handlingar.

Bankmannaförbundet och försäkringstjänstemannaförbundet vill ha bättre förberedelsemöjligheter för arbetstagarledamöterna genom att dagordning och annat förhandsmaterial utsänds i god tid före styrelsesammanträdena. I många fall sker inte detta f. n. Styrelseledamöter och suppleanter bör vidare tillställas protokoll från sammanträdena. Material som omfattas av banksekretess får givetvis undantas. Enligt förbundens mening kan det kanske diskuteras om det är lämpligt att i lag reglera sådana praktiska frågor som nu har berörts.

Bankorganisationerna delar uppfattningen att dagordning och annat material, som inte är sekretessbelagt, bör utsändas i god tid före sammanträdena för att styrelseledamöterna skall kunna delta i styrelsearbetet på ett meningsfullt sätt. Däremot anses det inte lämpligt att införa lagbestämmelser om sådana praktiska frågor, i varje fall inte i en lag som endast gäller arbetstagarrepresentanter.

Jag biträder bankinspektionens och bankorganisationernas uppfattning att några lagregler i berörda frågor inte är erforderliga. Det bör liksom hittills ankomma på varje styrelse att bestämma formerna för styrelsearbetet och därmed sammanhängande frågor. Att döma av de uttalanden som har gjorts från arbetstagar- och arbetsgivarorganisationerna bör det vara möjligt att i samförstånd komma fram till en ännu bättre ordning i styrelsearbetet till gagn för alla styrelseledamöter.

5.7 Övriga frågor

I de båda gällande lagarna om styrelserepresentation finns inte några bestämmelser som reglerar arbetstagarledamöters möjlighet att informera och

samråda med andra anställda i företaget. Enligt utvärderingen är detta en viktig fråga, där någon fast praxis ännu inte har utvecklats. Samrådsmöjligheterna växlar därför från företag till företag. Bankinspektionen anser att från arbetstagarledamots möjlighet till samråd med och information till övriga anställda måste undantas kreditärenden, andra ärenden som omfattas av banksekretess samt vissa andra ärendetyper, t. ex. frågor om fusion, etablering o. d. ärenden, åtminstone i vissa känsliga skeden. Försäkringsinspektionen anför att målet bör vara en frihet för de anställdas styrelse-representanter att informera och samråda med de medanställda i den utsträckning som är möjlig utan skadeverkningar för bolaget. Båda inspektionerna anser att det med hänsyn till de växlande förhållandena inom företagen är olämpligt att lagfästa en allmän rätt till information och samråd.

Bankorganisationerna ansluter sig till bankinspektionens ståndpunkt. Bankmannaförbundet liksom försäkringstjänstemannaförbundet förordar däremot lagregler som preciserar rätten till information och samråd. Båda förbunden delar uppfattningen att vissa ärenden måste undantas från en sådan lagfäst rätt, på bankområdet kreditärenden och andra ärenden som omfattas av banksekretess samt på försäkringsområdet vissa finans- och låneärenden.

Jag har tidigare – i samband med lagstiftningsärendet år 1973 (prop. 1973:186 s. 32) – anfört bl. a. att arbetstagarledamot i princip likställs med övriga styrelseledamöter och att han därför måste iaktta tystlåtenhet i fråga om sådant vars offentlighetsgörande kan skada banken eller försäkringsbolaget. Vidare gäller enligt banklagstiftningen att enskilda förhållanden till bankinstitut inte får yppas i oträngt mål. I detta sammanhang hänvisade jag också till vad chefen för industridepartementet anförde i prop. 1972:116 (s. 134) om betydelsen av att företagsledningen eftersträvar största möjliga öppenhet mot de anställda rörande företagets förhållanden. Samtidigt måste den interna informationen i viss utsträckning begränsas av de skäl som nyss har nämnts.

Vad som har förekommit i detta lagstiftningsärende föranleder mig inte att nu frångå uppfattningen att frågan om arbetstagarrepresentants möjlighet att informera och samråda med andra anställda i företaget inte bör regleras i lag. Jag anser sålunda att det bör vara möjligt att efter hand inom företagen – eventuellt efter överläggningar mellan berörda organisationer – utveckla en allmän praxis som tillgodoser både företagets och de anställdas intressen. I detta sammanhang vill jag påpeka att viktiga regler om arbetstagarernas rätt till information om företaget avses bli intagna i förslaget till lagen om medbestämmande i arbetslivet.

Enligt min mening bör även den nya lagen innehålla en dispensregel, varigenom undantag från lagen kan medges försäkringsbolag, om arbetstagarrepresentation skulle medföra väsentliga olägenheter för bolaget på grund av att styrelsens sammansättning är beroende av förhållande mellan

olika aktieägare eller aktieägargrupper. Frågor om undantag bör liksom hittills prövas av regeringen.

I fråga om lagens tolkning och tillämpning kan naturligtvis uppkomma spörsmål, där arbetsgivaren och de anställda kan ha olika meningar och kan ha ett intresse av att få saken avgjord av en opartisk instans. En tvistefråga kan vara t. ex. vem som skall anses som anställd i lagens mening eller om koncernförhållande föreligger. Möjlighet att hänskjuta sådana tvister till prövning av en lämplig instans bör därför finnas. De tvistefrågor som kan bli aktuella torde vara av främst arbetsrättslig natur. Prövningen av sådana tvister bör därför läggas på arbetsdomstolen. Vissa bestämmelser om rättegången i sådana tvister bör finnas i lagen. Enligt vad jag har inhämtat kommer chefen för industridepartementet att förorda samma lösning i fråga om aktiebolag och ekonomiska föreningar.

Styrelserepresentationsreformen har medfört ett behov av utbildning av arbetstagarrepresentanterna. Arbetstagarorganisationerna har här gjort aktiva insatser och bedrivit en omfattande utbildningsverksamhet. Bidrag till utbildningskostnaderna har utgått genom att viss del av de medel som har tillförts arbetarskyddsfonden genom arbetarskyddsavgift för år 1974 har fått disponeras för ändamålet (prop. 1973:130, SoU 1973:25, rskr 1973:290). Det är angeläget att utbildningen kan fortsätta. Jag får i bidragsfrågan hänvisa till vad chefen för arbetsmarknadsdepartementet senare denna dag kommer att anföra i samband med förslaget till lagen om medbestämmande i arbetslivet.

I överensstämmelse med vad som angavs i prop. 1973:186 (s. 37) får det ankomma på vederbörande företag och de lokala fackliga organisationerna att avgöra i vad mån arvode skall utgå till arbetstagarrepresentanter.

En särskild fråga, som har tagits upp i försäkringstjänstemannaförbundets utvärdering, avser förbudet i 339 § försäkringsrörelselagen för försäkringsbolag att lämna ut lån till styrelseledamot. Förbundet anser att förbudet inte bör avse lån som utgör förmån för den anställde på grund av avtal eller i enlighet med praxis. Enligt min mening bör frågan om ändring i nämnda kreditjävsregel övervägas i samband med att försäkringsrörelselagen ses över för att anpassas till den nya aktiebolagslagen. Jag är därför inte beredd att nu pröva denna fråga.

I de frågor som jag inte tidigare har närmare berört överensstämmer det av mig förordade lagförslaget i allt väsentligt med det förslag i fråga om aktiebolag och ekonomiska föreningar som chefen för industridepartementet senare denna dag kommer att föreslå regeringen. Jag kan därför i övrigt hänvisa till vad denne kommer att anföra rörande sådana frågor som bör regleras enhetligt i lagförslagen.

Jag förordar att den nya lagen träder i kraft den 1 juli 1976.

6 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att antaga inom finansdepartementet upprättat förslag till lag om styrelserepresentation för de anställda i bankinstitut och försäkringsbolag.

7 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.

Innehållsförteckning

Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Lagförslag	2
Utdrag av protokoll vid regeringssammanträde 1976-03-18	6
1 Inledning	6
2 Gällande bestämmelser	7
2.1 Allmänt	7
2.2 1972 års lagstiftning om styrelserepresentation för de anställda i aktiebolag och ekonomiska föreningar, m. m.	9
2.3 Lagen om styrelserepresentation för de anställda i bankinstitut och försäkringsbolag	9
3 Utvärdering av försöksverksamheten	10
3.1 Riktlinjer för utvärderingen	10
3.2 Utvärderingen i fråga om bankerna	11
3.2.1 Allmänt	11
3.2.2 Tillämpningen av LSAB	12
3.2.3 Arbetstagarledamöternas möjligheter att följa och delta i styrelsens behandling av olika frågor	12
3.2.4 Arbetstagarrepresentation i jordbrukskassas styrelse och i styrelse, direktion m. m. under bankstyrelsen	13
3.2.5 Storleken av bankernas styrelser och proportionen mellan olika styrelseledamöter	15
3.2.6 Arbetstagarledamöternas möjligheter att informera och samråda med medanställda i styrelsefrågor	16
3.2.7 Andra erfarenheter och synpunkter	17
3.2.8 Bankinspektionens slutsatser	17
3.2.9 Bankmannaförbundets skrivelser	18
3.3 Utvärderingen i fråga om försäkringsbolagen	20
3.3.1 Allmänt	20
3.3.2 Tillämpningen av LSAB	20
3.3.3 Arbetstagarledamöternas möjligheter att följa och delta i styrelsens behandling av olika frågor	21
3.3.4 Storleken av försäkringsbolagens styrelser och proportionen mellan olika styrelseledamöter	22
3.3.5 Arbetstagarledamöternas möjligheter att informera och samråda med medanställda i styrelsefrågor	23
3.3.6 Andra erfarenheter och synpunkter	23
3.3.7 Försäkringsinspektionens slutsatser	24
4 Remissyttrandena	25
4.1 Bankområdet	25
4.2 Försäkringsområdet	31

5	Föredraganden	33
5.1	Allmänna synpunkter	33
5.2	Tillämpningsområde	36
5.3	Styrelserepresentationens omfattning	38
5.4	Arbetstagarrepresentation i arbetsutskott, regionstyrelser m. m.....	39
5.5	Koncernfrågor	40
5.6	Styrelsearbetets former och innehåll.....	42
5.7	Övriga frågor	42
6	Hemställan	45
7	Beslut.....	45

